

ПОЛИТИКИН

БРОЈ
1175

ЗАБАВНИК

3
динара

5. VII 1974. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXV

ИМЕНА 33 ПУТНИКА
ЗА "CALYPSO"

СТРАНА 18

КОМПЛЕТАН
СТРИП
РИП
КИРБИ

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ МОГАО ДА ПИШЕ БОРАМА

ГАСПАР ДЕБЕЗ (1648-1710)
ПОЗНАТИ
ФРАНЦУСКИ ПЕСНИК,
МОГАО ЈЕ У
СТАРИЈИМ ГОДИНАМА
ТОЛИКО ДА КОНТРОЛИШЕ
МИШИКЕ И БОРЕ
НА СВОМ ЛИЦУ
ДА ЈЕ ЊИМА УСПЕВАО
ДА ПО ЖЕЉИ ФОРМИРА
НА ЈЕДНОМ
ИЛИ ДРУГОМ ОБРАЗУ
СЛОВА
ГА И АВ.

ТАКОМА-

НАДМОРСКА
ВИСИНА
7313 СТОПА
СТАЊОВНИКА 17
- КОЈИ МАЊЕ ИЛИ
КОЈИ ВИШЕ

Ripley

ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ!

ПРИПАДНИЦИ ХИМАЛАЈСКОГ ПЛЕМЕНА ХУНЗА,

КОЈИХ ИМА СВЕГА
25000, ГРАДЕ
КАМЕНЕ КУКЕ
НА СПРАТ.
ЗИМИ ЖИВЕ
ИСКЛУЧИВО У
ПРИЗЕМЉУ ЗБОГ
ЛАКШЕГ
ЗАГРЕВАЊА,
ДОК ЛЕТО
ПРОВОДЕ НА
СПРАТУ.

МАРГАРЕТА

ВОЈВОТКИЊА ОД ДАГЛАСА
(ШКОТСКА)
КОЈА ЈЕ УМРЛА
1774. ГОДИНЕ
УВЕК ЈЕ ПОСЛЕ
СВАКЕ ЗАБАВЕ
У НЕЧИЈОЈ КУКИ
ОСТАВЉАЛА
ДОМАКИЦИ
КАО ПОКЛОН
ХАЊИНУ КОЈУ ЈЕ
ИМАЛА НА
СЕБИ.

ЛУИС ЛЕЖФИНА

ЧУВЕНИ ИРСКИ
ГЛУМАЦ ПОРЕМЕТИО
ЈЕ ПАМЕЋУ
ОД ОЧАЈАЊА САМО
ЗБОГ ТОГА
ШТО ЈЕ ЗА ВРЕМЕ
ЈЕДНЕ ПРЕДСТАВЕ
НЕРАЗГОВЕТНО
ИЗГОВОРНО ЈЕДНУ
ЈЕДИНУ РЕЧ.

ЗНАК

НА УЛАЗУ У
НАСЕЉЕ
ТАКОМА
(КОЛОРАДО).

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● једна врста птице корморана
користи се у Кини и код нас на
Дојранском језеру за лов на
рибу. Да не би уловљену рибу
корморан прогутао рибари му,

пре него што га пусте у лов,
ставе око врата специјалну ал-
кицу, довољно широку да може
да дише а ипак да не може да
прогута већи залагај.

● недавно је у Америци са ус-
пехом испробан електрични енце-
фалограф намењен испитивању

слуха код сасвим мале деце. До
вољно је да се овај апарат ста-

ви беби на главу па да лекар
утврди да ли њен мозак нормал-
но прима било какав звук.

● пећина Адура налази се на
нагибима планине Пелегрино
изнад Палерма. Године 1945. ко-
мандант савезничких снага на-
редио је да се све заостале гра-
нате, склоњене у овој пећини,
испале. Кад су после неколико
година пећину посетили етноло-
зи нашли су изванредно лепе
скулптуре које према њиховој
оцени датирају из каменог доба.

● дужина корака одраслог чо-
века износи 75 — 80 сантиметра-
ра, док у спортском брзом хо-
дању корак може да буде дуга-
чак 100, па чак и 115 сантиметра-
ра. За један корак обичан пе-
шак утроши просечно пола се-
кунда.

● Солун спада у најстарија
градска насеља на Балканском
полуострву.

● прве огрлице за које се зна,
нађене у праисторијским пећи-
нама, биле су украшене малим
коцкама, слоновачом, зубима
разних животиња, пужевица и
шкољкама.

● Лесли Морлан, стенограф у
суду у Бостону за 25 година слу-
жбовања забележио је 222 мили
она речи. Морган каже да му је
дугогодишња пракса у суду по-

могла да предвиди кад ће неки
сведок почети да лаже. „Довољ-
но је да сведока погледам у но-
ге, каже он, и кад овај почне
да мрда њима, знам да ће изре-
ћи лаж“.

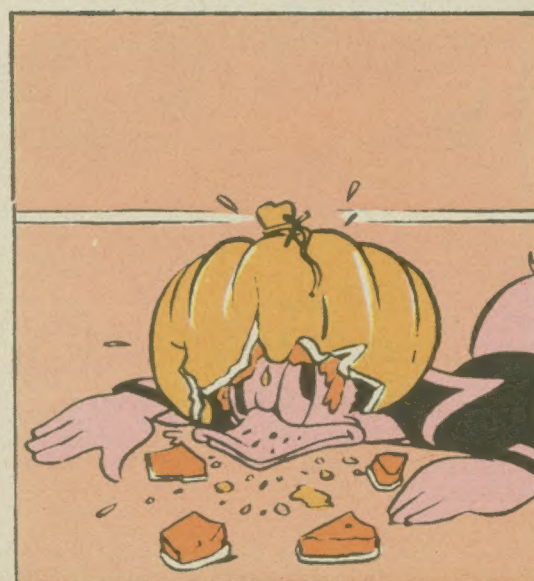
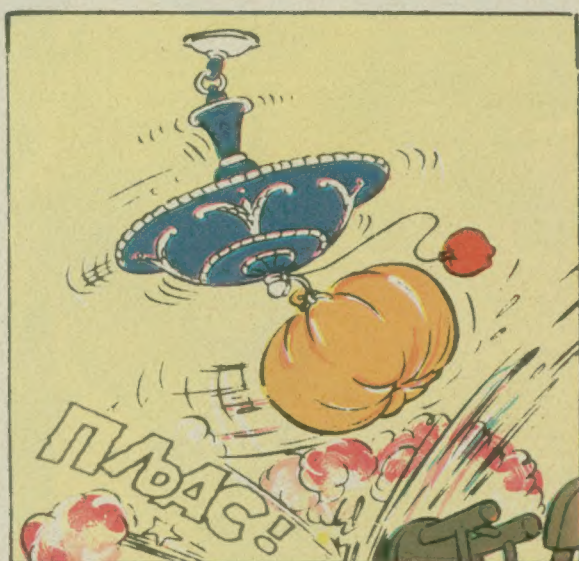
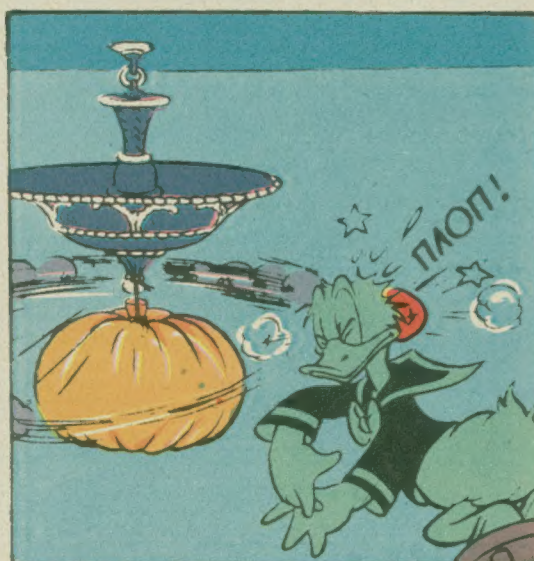
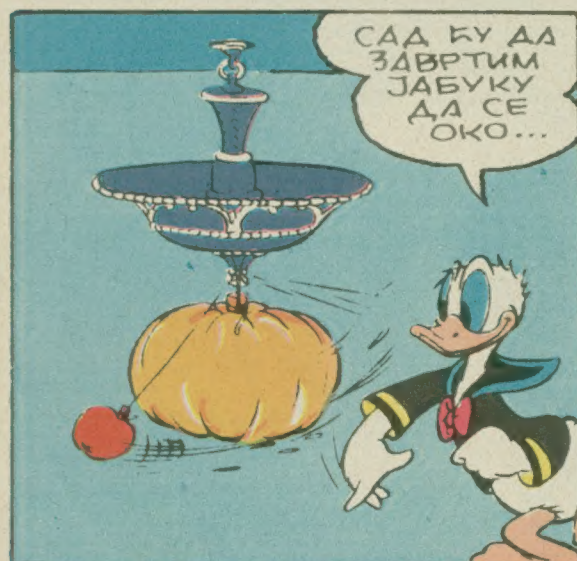
● утврђено је да инсекти, наро-
чито муве, не подносе плаву све-
толст и плаву боју уопште.

WALT
Disney

ПАЈА ПАТАК

Кад смо у октобру месецу 1943. године ослободили Тузлу, у њој су се нашле многе наше јединице. Око њих су се увијек окупљала дјеца. Увијек је ту било цјесме, дјечје граје. Дјеца су слушала шта партизани пјевају. Тада се много пјевала пјесма на Назорове ријечи, коју је компоновао Оскар Данон. У тој познатој Назоровој пјесми „Све што ј’ било под пепелом...“, има један стих који гласи: „На-

ше брашно просијао, кроз решето и кроз сито, па хљеб нови за нас мијеси, друг нам Тито, Тито, Тито!“ Дјеца су од свих других грађана, цивила, најбрже учила, прихватала ту пјесму и пјевала је. То су постајале њихове пјесме... Једног дана неко је записао једног од тих малишана:

— Слушај, мали, да ли ти знаш ко је Тито?

— Ма, како не бих знао... То је наш партизански пе-

кар! — одговори као из пушке.

ОТАЦ И СИН

Ето, тако је тај малишан, дословце схватио пјесму коју је пјевао... Није он могао знати право значење пјесме. Али у тој малој глави, на један спонтан начин,

пјесма је нашла своје мјесто... Био је рат, хљеба није било и велики и драг био је дјетету онај ко му га мијеси и даје.

Године 1941. боравио сам у одреду „Јован Курсула“ око Краљева.

У чету која се стално налазила при штабу, дошао је једног дана један повисок, мршав и слабуњав дјечак из оближњег села. Пошто му је било тек четрнаест година, штаб није хтио да га прими, али он је, склапајући руке, толико молио

команданта Павла да остане у одреду, да овај није имао срца да га одбије. Малишан је био у логору, оружја није носио него је ложио ватру, доносио воду, трчао у село, стално се налазио на очима неком од старјешина не би ли добио неки задатак.

Међутим, отац дјечаков, домаћин из оближњег села, долазио је сваки дан до логорске страже, призивао сина на разговор и наговарао га да се врати кући. Млади борац разговарао је са оцем

ПАВЛЕ, ПАРТИЗАНСКИ ПЕКАР!

ДЈЕЦА СУ СЕ УВИЈЕК ОКУПЉАЛА ОКО НАС, ПАРТИЗАНА. НИКАД НИСАМ ЧУО ДА ИХ ЈЕ БИЛО МЕЂУ ЧЕТНИЦИМА, УСТАШАМА ИЛИ УЗ НИЈЕМЦЕ.

увијек у близини страже, бојећи се да га отац силом не одведе кући. Ти су се разговори увијек свршавали на тај начин што је отац одлазио кући пријетећи, а син се снуђен враћао у логор.

Када је отац једном опет дошао и кад су то јавили дјечаку, који је био запослен око печења пурењака, он приђе команданту и одлучно му рече:

— Друзе команданте, молим те нареди да ми неки од бораца дадне оружје да пред оца изађем наоружан.

— Шта ће ти оружје — питао га је Павле — да не мислиш пуцати на оца?

— Ама како пуцати! — одмахнуо је дјечак главом. — Хоћу да му откренем, додија ми с тим својим зив кањем кући.

— Шта ћеш да му откренеш?

— Ти мени само дај оружје, па се за ме не бој, ја знам шта ћу да му кажем.

Павле је наредио да му се да оружје. Дјечак се опасао војничким ременом, о пас окачио двије бомбе и војно-државни пиштољ, преко груди укрстио реденике, а у руку узео карабин. Стао је у ставу мирно пред Павлом и војнички за питао:

— Могу ли ићи, друже команданте?

— Можеш — рекао је Павле — само пази да не направиш какву глупост. Треба са оцем лепо.

Дјечак је отишао, а Павле је послао за њим једног борца наредивши му да из прикрајка пази шта ће бити.

Дјечак се са састанка брзо вратио. Гледали смо како прилази кроз шљивик нашој ватри. Ишао је уздигнуте главе, држећи се

војнички и важно, као што то могу само дјечаки његова узраста.

— Шта је било? — питао га је Павле, кад је пришао.

— Ништа — рекао је дјечак. — Казао сам му шта ми је на срцу.

— А шта си му то казао?

— Почео он мени опет оно исто што ми је говорио сваки пут, те: „Ти си млад и нејак!“ те: „Није за тебе борба!“ те: „Разболећеш се!“ те: „Негде ће те другови, тако слаба и нејака, оставити на путу, па ћеш пропасти!“ те: „Мајка ти и сеestre код куће стално плачу!“ и Све тако! Пре сам ја на те речи ћутао, а он се љутио. А сад сам му рекао: „Ја сам положио заклетву и примио оружје, а сад ти можеш само с мене мртва скинути ово“, и куцнух се по бомбама. „Баш тако, сине?“ вели он мени. „Тако, оче!“ кажем ја њему. „Е,

У народноослободилачку борбу борац-револуционар Родољуб Чолаковић пошао је с пушком и оловком. На сваком састанку, често под курикулама, записивао је све шта је доживео, описивао борбе и сусрете и разговоре с борцима. Тако су настали његови „Записи из ослободилачког рата“ у којима су многи редови и многе странице посвећене најмлађим партизанима. И данас у својим казивањима често се сећа деце коју је срео на ратним стазима.

па твоја воља сине, кад је већ тако, и нек ти је срећно!“ Пољубио ме је и отишао. Сад сам бар миран, завршио је дјечко.

Све нас је тај догађај радосно узбудио. Борци су разнежено гледали дјечака под оружјем, чије је лице било некако свечано, само су му се кестењаве очи смијале. Осјетио сам жељу да му приђем, да га загр-

лим и пољубим као рођеног сина. У тај час устао је Павле, пришао дјечаку, пружио му руку и озбиљно казао:

— Е, па нека ти је срећно, друже борче!“

ДОСЛА БЛИГАДА!

На сеоској утрини пред селом Модраном у Семберији чобани који су чували свиње напустили су своја крда и пошли за колоном. Међу њима је био сићушан, мусав малишан у дугачкој кошуљи повезаној канапом који је, плескајући длановима, неуморно пјевао: „Палтизани болбу воде да свој налод ослободе“. Његовој радости није било краја кад га је један борац дигао мени на коња. Сједио је преда мном на седлу, држећи се ручицама за гриву и повикао: „Досла блигада!“

СМРТ ФАШИЗМА, ДРУГОВИ!

„За вријеме нашег боравка на Влашићу у собу нам

шуља од груба ланеног платна, једина његова одјећа, и озбиљно нас поздравља: „Смрт фашизма, другови!“

— Слобода народу, Мићо — одговарамо.

Иако је Мића увијек био оран за разговор, није наметљив, него стрпљиво чека поред врата да га неко од нас нешто упита или позове к себи. А онда почне да цвркуће својим пријатним гласићем. Мићо је, тврди, партизан — у томе је он вјеран своме крају који је остао партизански и онда кад су четници били преплавили средњу Босну. Понекад је у то дјечје причање о партизанима уносио зрелости и вјештине приповиједања необичних за његове године. Једнога дана причао нам је:

„Жањемо ми љетос бујад у планини, кад најбоље три човјека с пушкама. Ја испадом пред њи на стазу и викну: „Смрт фашизма“. Један ми од њи о'сова бога и удари ме, а друга двојица шуте. Не прође дуго, а онај што ме ударио пред'о се Команди у Корићанима. Ја се задесио тамо с ћаћом, па га питам: Е, шта велиш сад, је ли старије моје „Смрт фашизма“ или твоје „За краља и отаџбину!“ А он оборио главу и шутни.“

На наше питање шта ће учити, он спремно одговара: „За партизанског официра“.

Знам да је Мића жив. Волио бих да знам гдје је данас.

ФИКРЕТ О БРАТСТВУ И ЈЕДИНСТВУ

Прије неколико година навратио сам у сарајевско издавачко предузеће „Задругар“. Том приликом један омањи човјек, поздрављајући се, рече: — Е, друже Чолаковићу, ја сам онај Фикрет о којем сте писали у чланку „Непокорено племе“ да је говорио на конгресу УСАОЈ-а у вријеме рата“.

Заиста сам се пријатно изненадио. Преда мном је

био Фикрет Ибрић, уредник едиције „Срп и чекић“ у овом предузећу, човјек који проучава историју НОВ... Исти онај Фикрет кога памтим из дана револуције... Као да га сада гледам. Мали растом, једва му се видјела дјетиња глава иза високе, тада једине, говорнице на конгресу УСАОЈ-а. Говорио је Фикрет делегат-борац из источне Босне о тешким борбама, јуришима... Како је његову муслиманску партизанску бригаду, напала једном приликом СС „Ханцар дивизија“. У тој „Ханцар дивизији“ већином су били муслимани, отпадници, што су их Нијемци којекуда заврбовали да се боре против партизана. Само је по злу позната... Крећула је била жестоко на Фикретову муслиманску бригаду, да је уништи. Борба на живот и смрт. Али кад је Фикретовој бригади било најтеже — причао је — прискочила јој је у помоћ једна партизанска бригада у којој је било највише Срба. Па су онда, заједно одбацили и отјерали „ханцаровце“...

Тако је у јеку наше револуције тринаестогодишњи Фикрет Ибрић говорио на конгресу УСАОЈ-а, како је на дјелу, у борби, учио шта је то братство и јединство, како се оно кује, кали и чува, шта значи.

Увијек се радо сјећам тих малих јунака у нашем великом рату, у револуцији. Били су, заиста, мали растом, али храбри, неустрашиви курири, борци. И увијек су се дјеца окупљала око нас, партизана... Нисам чуо да их је било међу четницима, усташама, или уз Нијемце. Пред крај рата, на путу за Словенију, о томе сам у својим „Записима“ забиљежио:

„Многе војске пролазе кроз наша села, али се само једна од њих — наша народна војска — дотакла душе дјеце, загрјала њихову машту, подстакла их да се по њеном узору организују у своје пионирске бригаде, наоружају дрвеним пушкама, да маршују уз пјесму у колони и да тако у игри и пјесми, на свој непосредан дјетињи начин искажу своје симпатије и свој занос.“

ОД ФОКЕРА ДО СИМЕНСА

ПРВИ СВЕТСКИ РАТ

Немачка је тек 1910. године формирала ваздушни батаљон у коме је, поред балона, било само неколико авиона стране производње, а само четири године касније, 1914. године, имала је 16 фабрика за производњу авиона и 4 за производњу авионских мотора у којима је годишње производила 1.384 авиона и 800 мотора.

ФОКЕР Д VII

Колањанин Антони Фокер конструисао је први авион 1910 — 11. године. Путовао је многим земљама, али без успеха. Разочаран, прешао је у Немачку која га је прихватила и 1913. године основао у Шверину фабрику авиона. Исте године израдио је свој први ловачки авион једнокрилац, Фокер Е I. Током I светског рата он конструисао још неколико типова авиона од којих је Фокер Д VII један од последњих. **ЛИЧНА КАРТА** фокера Д VII: ловац, двокрилац, са Мерцедесовим мотором од 160 КС, једносед. Брзина: 195 км на час. Висина лета: 5.000 метара. Наоружање: два утврђена синхронизована митраљеза на трупцу.

АЛБАТРОС Д-1

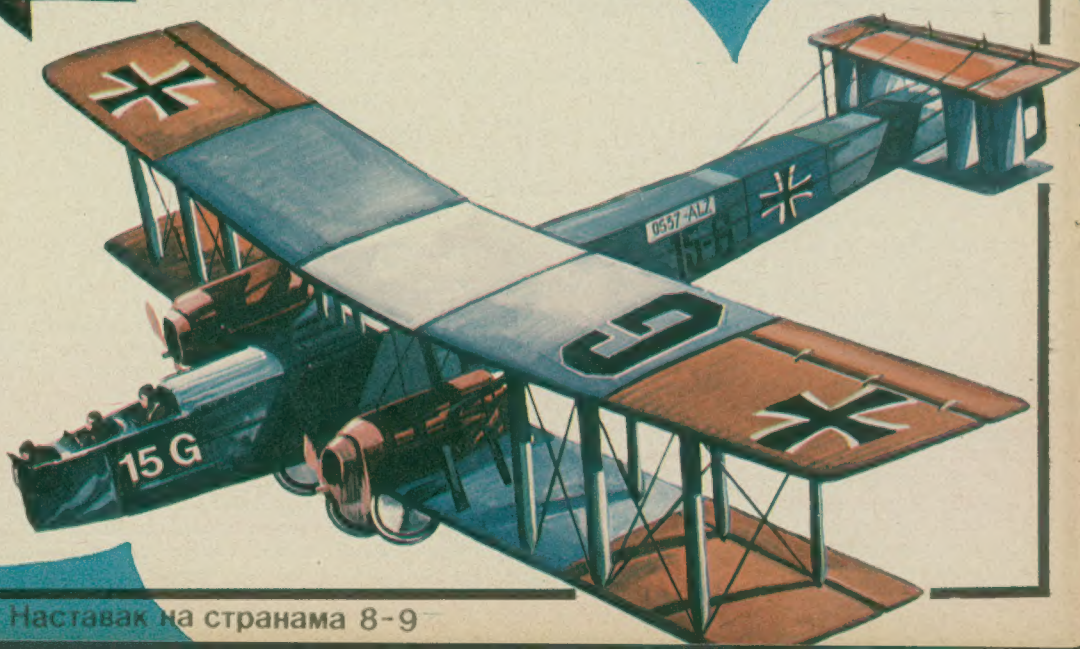
Поред албатроса против кога су савезнички летови били беспомоћни, немачки је Британци и Французи да сбрајају изгубили својих ловаца сопвир Д-1 и Фокер Д VII. Албатрос је грађен у великим серијама у истоименој фабрици и као ловац и као извиђач. Производња албатроса у великом обиму почела је 1914. године. **ЛИЧНА КАРТА** ловац, двокрилац, једносед, са Мерцедесовим мотором од 160 КС. Висина лета: 5.000 м. Максимална брзина: 175 км на час. Распон крила: 8,5 м. Наоружање: два утврђена синхронизована митраљеза на трупцу.

СИМЕНС ШУКЕРТ Д VI

Поред албатроса и фокера, сименс шукерт је био најбољи ловац у I светском рату и један од најбољих авиона у својој класи. Серијска производња овог авиона почела је 1913. године у фабрици Сименс. Рађен је у неколико верзија са појачаним мотором и разноврсним наоружањем. У односу на остале додце био је релативно лак — свега 770 кг, али је достигао максималну брзину од 220 км на час. **ЛИЧНА КАРТА** ловац, једнокрилац, једносед, са Сименсовим мотором од 160 КС. Достигао је висиу од 3.000 м за нешто више од 5 минута. Наоружање: два синхронизована митраљеза.

ГОТА

Зато што је првенствено био бомбардер, гота није имао самозащиту деба за лето и пратњи ловаца. Употреба гота је од 1913. године за бомбардовање фронта и непријатељске позадине. Израђиван је у великим серијама, нарочито у последње две године I светског рата. **ЛИЧНА КАРТА** бомбардер, са три мотора по страни, два мотора од по 320 КС. Тежина у лету: 4.800 кг. Максимална брзина: 140 км на час. Висина у лету: 3.500 м. Наоружање: 3 митраљеза и 300 кг бомби.

ЛЕЦЕДЕРСКО СМЕЛО СРЦЕ

Британски ловци стушили су се попут олује на немачки авион. Уместо лаког плена чекало их је изненађење.

Био је 23. септембар 1917. године. Изнад белгијског града Ипра небо је било плаво као азур.

Немачки пилот Вернер Фос летео је изнад града на трокрилцу фокеру и бундо мотрио око себе. Погледом је тражио непријатељске авионе у ваздуху. Први светски рат увелико је пламтео над Европом.

ЈЕДАН ПРОТИВ ЈЕДАНАЕСТ

Фос је већ, пењући се по лако, достигао висину од 6.000 метара када су се изненада појавили британски ловци типа бристол. Било их је шест. Одмах их је приметио и донео одлуку да их нападне. Никада није узмицао, нападао је увек први не дајући непријатељу времена да се снађе. На његово велико запрепашћење, ускоро се појавила још једна група ловаца типа СЕ, која је летела иза прве групе. Сада му је у сусрет долазило једанаест ловаца.

Један према једанаест! У такву борбу не упушта се ниједан разуман човек.

Фос је схватио да мора да узмакне, али док је он донео такву одлуку било је већ касно.

Британци су приметили непријатељски авион. Међутим, није га напала прва група, која му је била ближа, већ друга која је летела иза прве. Пет ловаца СЕ стушили су се према њему. Групу је предводио познати пилот Џими Меккаден. На своју несрећу Фос то није знао, као што није знао да су у тој групи били и други британски прекаљени пилоти Хаид, Рис Дејвис и Бауман.

Фос је покушао да се спасе бесктвом али су га британски ловци пратили у стопу засипајући га митраљеским рафалима. Изводећи праве акробатске вратоломије да би измакао њиховим мецима, Фос је на ватру одговарао ватром.

Британских ловаца не само што је било много већ су имали и велике могућности за маневрисање. Фос није могао да напада сву петорицу истовремено.

Изненада се указао трачак наде: у даљини се појавила група немачких ловаца. Приближавали су се великом брзином, али кад су видели једанаест британ-

ских ловаца брзо су се повукли и одлетели остављајући Фосу на милост и немилост Меккадену и његовим друговима.

А митраљеска паљба није престајала. Пилоти из прве групе од шест британских ловаца који се нису упуштали у борбу, већ су је само посматрали, морали су и против своје воље да се диве младом Немцу који се носио са петорицом правих

тренутку било готово: рафал је ударио Фосов авион попут бича. Фокер је полетео према земљи окрећући се као вртелешка око своје осовине. Али, Рис Дејвис је бојећи се да је то само Фосов трик, полетео за фокером. Кадз

већих и најбољих немачких пилота Вернера Фоса, који је по броју ваздушних победа већ могао да стане уз раме легендарног „дрвеном барону“ Манфреду фон Рихтхофену.

Сви савезнички пилоти у I светском рату знали су његово име и избегавали борбу с њим. Био је храбар и имао је само једну љубав — авионе.

ВЕЧИТИ ДРУГИ

Као син сиромашног официра Фос је завршио само основну школу и на даље школовање није могао ни да помишља. Кад је стао за војску, одређен је у пешадију. Већ у мају 1915. добио је Орден гвозденог крста и чин подофицира. Али, он није био задовољан јер је стално сањао о авијацији. Писао је команди молбу за молбом тражећи прекоманду у ваздухопловство.

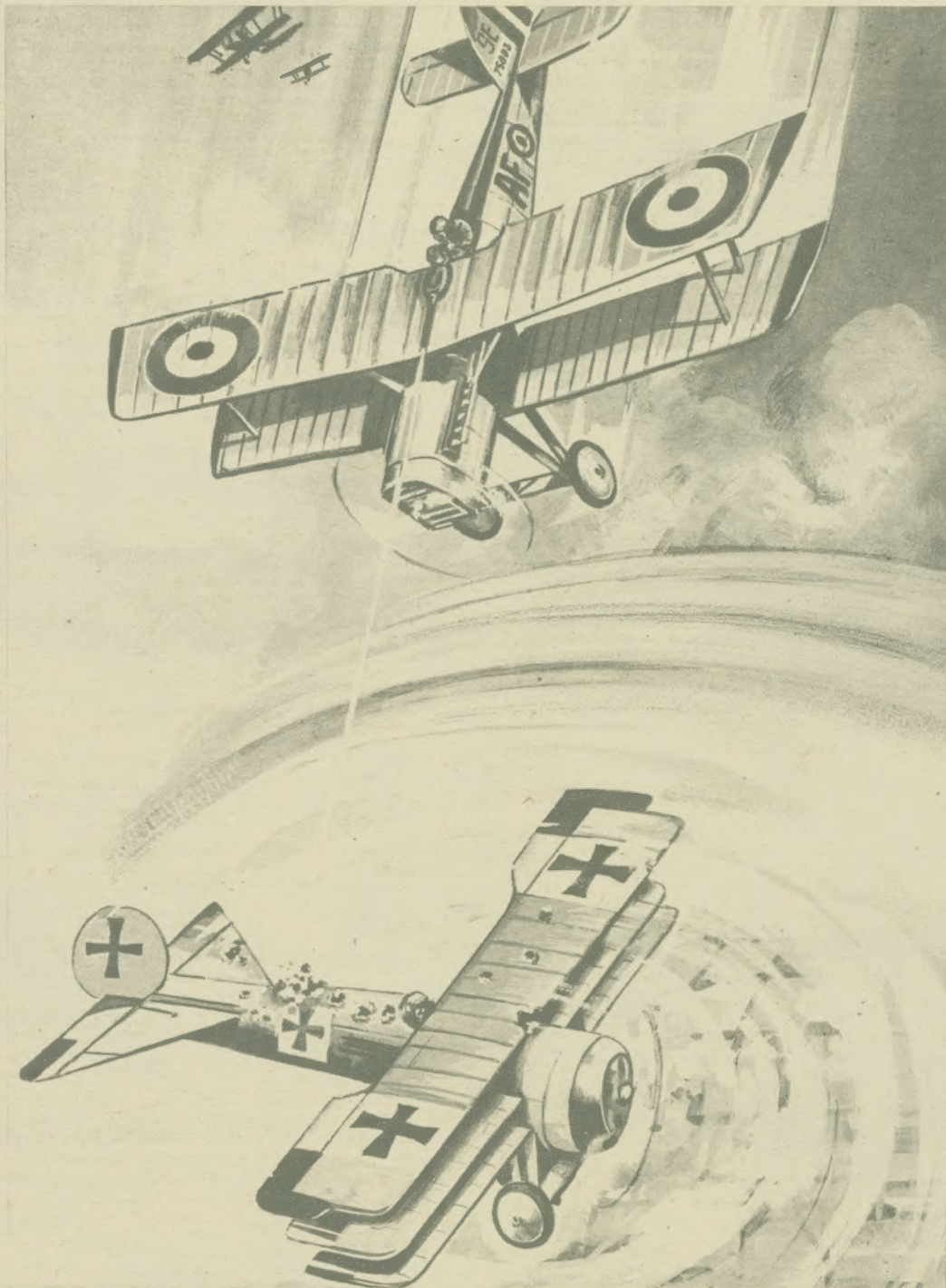
Најзад су му испунили жељу, али ни после пилотске обуке, коју је завршио са изванредним успехом није могао да лети. Постао је наставник летења. Фос је то схватио као личну увреду и поново је писао молбу за молбом. Тек септембра 1916. пребачен је у ескадрилу чувеног Освалда Белкеа.

За свега годину дана млади пилот је постигао 48 ваздушних победа. Легендарни, али и сујетни „дрвени барон“ Манфред фон Рихтхофен, није дозвољавао да било ко има више ваздушних победа од њега. Чим би му се Фос приближио бројем победа, одмах би га, захваљујући свом утицају у немачком ваздухопловству, слао у позадину.

Фос је и умро као „вечити други“, мада је то многим особинама надмашивао Рихтхофена. Своје победе постигао је не само захваљујући храбрости већ и задивљујућој пилотској вештини, нарочито летећи на трокрилцу фокеру који је волео као најдрагоценију ствар. На трупу свог авиона имао је нацртано лице-дерско срце са малим крстом у средини.

Када је погинуо, поручник Вернер Фос је имао свега двадесет година. Сахрањен је уз војне почасте на самом фронту, на територији коју су држали савезници. На његовом погребу говорио је и британски поручник Меккаден, аоћа британске ловачке групе која га је оборила. Сахрана је снимљена. Сутрадан су Британци, у част пажње према храбром непријатељу фотографије са сахране бацили из авиона изнад немачког аеродрома са кога је Фос узлетао.

Б. М.

ских ловаца брзо су се повукли и одлетели остављајући Фосу на милост и немилост Меккадену и његовим друговима.

ПОСЛЕДЊИ ЛЕТ

Био је већ исцрпљен. Тешко је дисао. Руке и ноге су га болеле, чинило му се да му отказују послушност. Ни сам није знао чега пре да се прихвати у авиону: команди или митраљеза.

ваздушних вукова. Такву храброст и летачку вештину никада досад нису видели.

Рису Дејвису је већ почела да бива бесмислена ова бесомучна јурњава пуна вратоломија која је све више личила на игру мачке и миша. Решио је да Фоса нападне одозго. Заузет борбом са преосталом четворицом Британаца Фос није приметио да један Британац лети изнад њега самог. Рис Дејвис се сјурио према њему сипајући ватру из свог митраљеза. Све је у

га је сустигао наставио је да га решета митраљезом. Тек када се опасно приближио земљи, Британац је извукао свој авион и подигао га у висину. Није био трик: фокер је и даље падао. Ударио је о тле између британских линија и експлодирао.

Вернер Фос био је мртав. Ваздушна борба у којој је изгубио живот касније је названа „тестерисање“.

Млади британски пилот Рис Дејвис није знао да је, обарајући немачки фокер, послао у смрт једног од нај

ВАЗДУХОПЛОВИ

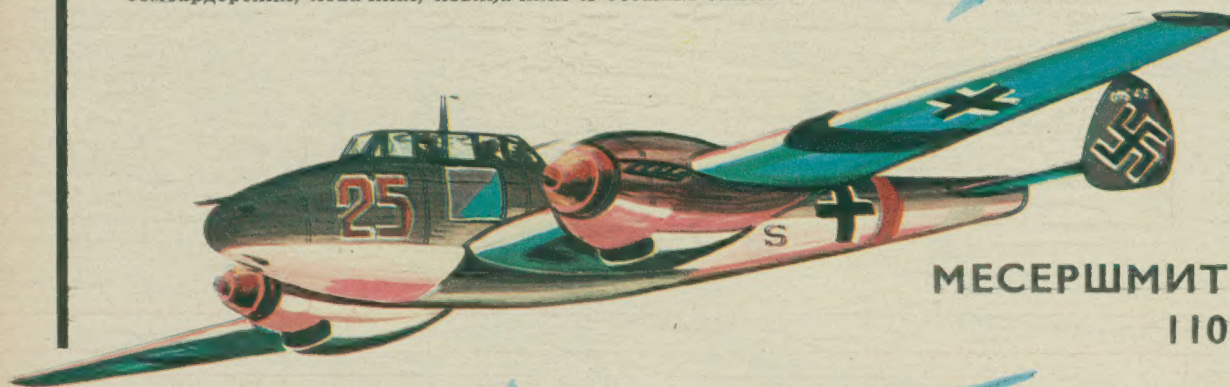
НЕМАЧКА

ГВОЗДЕН

Немачка авијација је у првим данима II светског рата дејствовала истовременим, изненадним и масовним нападима, уништавајући аеродроме и противничку авијацију на њима, путеве, мостове и друге објекте. Ни градови нису били поштеђени уништавања. Такви напади називани су терористичким. Немачке фабрике произвеле су 1939. године 4.733, а већ 1940. године 10.247 бомбардерских, ловачких, извиђачких и осталих авиона.

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

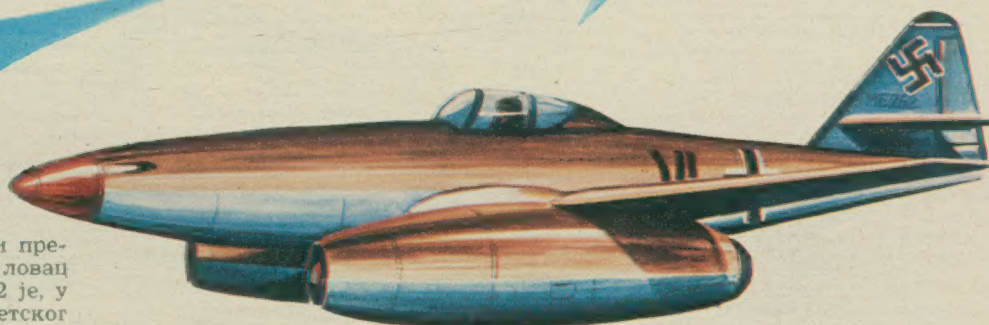

МЕСЕРШМИТ
110

Најпознатији немачки конструктор Вили Месершмит направио је неколико типова авиона. Тип 110 израђиван је у шест верзија као ловац за дневна и ноћна дејства. Иако је по неким особинама био слабији од савезничких ловаца, већ 1939. године учествовао је у нападу на Пољску и пратио бомбардере приликом бомбардовања Енглеске. ЛИЧНА КАРТА: једнокрилац са два мотора од по 1.350 КС. Тежина у лету: 7.500 кг. Максимална брзина: 540 км на час. Долет: 3.000 км. Наоружање: 2 — 4 топа и 4 митраљеза, а кад лети као ловац бомбардер носи 2 бомбе од по 500 кг или 4 ракете испод крила.

МЕСЕРШМИТ 262

Млазни двомоторни ловац, ловац бомбардер, извиђач и пресретац. МЕ — 262, дело је Вилија Месершмита. Као ловац авион је произвођен од 1942. до 1944. године. МЕ — 262 је, у ствари, био први „млазњак“ који се појавио у току II светског рата. Савезничким бомбардерима наносио је тешке губитке. Сматран је најбржим ловцем. Израђиван је само у серијама од по 1.000 комада. ЛИЧНА КАРТА: једнокрилац, једносед, са два млазна мотора Јумо од по 900 кг потиска. Тежину у лету: 7.045 кг. Максимална брзина: 869 км на час. Највећа висина: 12.000 м. Наоружање: 4 топа калибра 30 мм, 2 носача са по 12 ракете, или уместо тога са по 500 кг бомби.

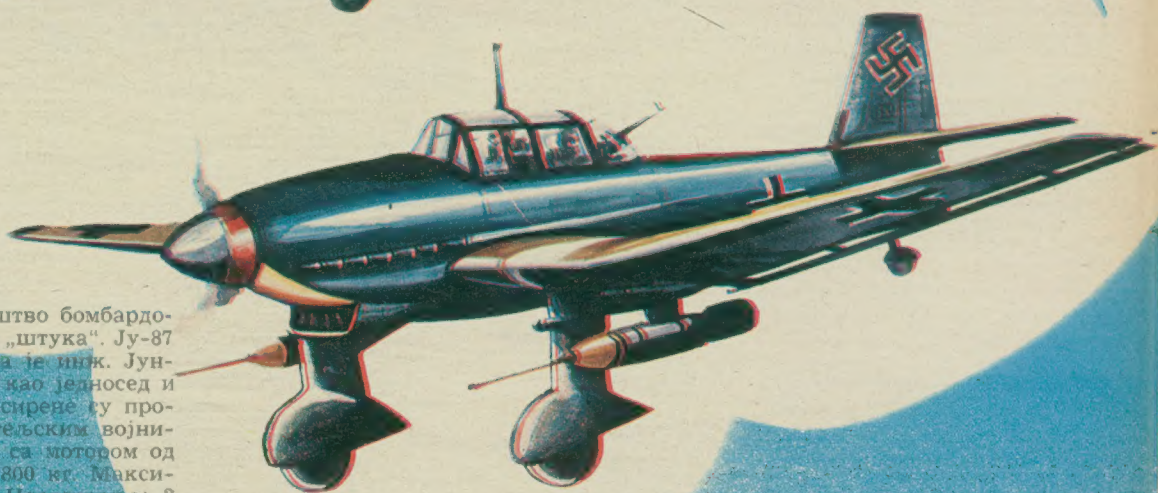
МЕСЕРШМИТ 163

Још једна конструкција Вилија Месершмита! Као ракетни ловац-пресретац коришћен је у борби против савезничких тешких бомбардера. Израђиван је само у серијама од по 1.000 комада од 1941. до 1944. године. Највећи недостатак био му је мотор који је могао да ради само 4 — 8 минута. Постизао је висину од 9.000 метара за 2,5 минута. ЛИЧНА КАРТА: једнокрилац, једносед, са ракетним мотором Валтер. Тежина у лету: 4.313 кг. Максимална брзина: 950 км на час. Помоћу једрења остајао у ваздуху 10 — 15 минута. Наоружање: 4 топа калибра 30 мм или носи ракете ваздух-ваздух.

ЈУНКЕРС 87

Називали су га краће и ЈУ-87, али га становништво бомбардованих градова у II светском рату памти по имену „штука“. Ју-87 је био бомбардер за обрушавања. Конструисао га је инж. Јункерс 1935. године. Грађен је у великим серијама као једносед и двосед. Приликом обрушавања авиона уграђене сирене су производиле звук и изазивале страх међу непријатељским војницима у рововима. ЛИЧНА КАРТА: једнокрилац са мотором од 1.400 КС и два члана посаде. Тежина у лету: 4.800 кг. Максимална брзина: 410 км на час. Долет: 1.000 км. Наоружање: 2 топа и 2 митраљеза и 2 бомбе чија је тежина износила пет стотина килограма!

НИ ЈАСТРЕБОВИ

ДОРНИЈЕ 217

Двомоторни бомбардер и извиђач са скраћеним називом ДО-217 дало је инж. Дорнијеа. У ствари води порекло од дорнијеа 17 чији се усавршавањем дошло до типа „217“. Авион је грађен у великим серијама и уведен у II светски рат 1941. године. Био је опремљен и за дејство против конвоја. Летео је само у пратњи ловаца који су му пружали заштиту. ЛИЧНА КАРТА: једнокрилац са три члана посаде, два мотора од по 1.750 КС. Тежина у лету: 18.100 кг. Максимална брзина: 510 км на час. Максимална висина у лету: 10.000 м. Долет: 2.600 км. Наоружање: 6 митраљеза и 2.500 кг бомби.

ХАЈНКЕЛ III

Поред јункерса и дорнијеа, хајнкел, или Хе-III, дело инж. Хајнкела, био је главни бомбардер немачког ратног ваздухопловства. Производио се само у великим серијама од почетка до краја рата. Конструисан је 1935. године. Као бомбардер почео је да се гради 1936. године. Коришћен је и као транспортни авион. Највећи број ових авиона произведен је у фабрици у Ростоку. ЛИЧНА КАРТА: двомоторни средњи бомбардер, једнокрилац, са четири члана посаде, два мотора од по 1.340 КС. Тежина авиона у лету: 13.500 кг. Максимална брзина: 430 км на час. Максимална висина у лету: 8.200 м. Долет: 2.400 км. Наоружање: 1 топ, 7 митраљеза и 2.500 кг бомби.

ЈУНКЕРС 88

Ју-88 је био двомоторни средњи бомбардер намењен за дневне и ноћне борбе са савезничким бомбардерима. Конструисао га је 1936. године инж. Јункерс. До краја рата произведено је око 15.000 оваквих авиона. На ратне задатке је летео у пратњи ловаца који су га штитили. ЛИЧНА КАРТА: једнокрилац, са четири члана посаде, два мотора од по 1.400 КС. Максимална висина у лету 9.100 м. Долет: 1.050 км са оптерећењем, Максимална брзина: 438 км на час. Наоружање: 1 топ, 4 митраљеза и 2.000 килограма бомби.

ЈУНКЕРС 52

Авион Ју-52 грађен је и коришћен искључиво као транспортер за превоз немачких трупа. Нарочито је употребљаван у Шпанији од 1936 — 1939. године и у Африци у току II светског рата. Коришћен је у путничком саобраћају. Од 1933. грађен је у великим серијама. Конструисао га је инж. Јункерс. ЛИЧНА КАРТА: једнокрилац, са четири члана посаде и три мотора од по 780 КС. Максимална брзина: 210 км на час. Долет: 1.500 километара. Носивост: 2.000 килограма.

П од последњим зрацима сунца зидине старог замка Ардуинеј доби- ле су ружичаст сјај. Иза јед- ног од прозорчића на висо- кој кули допирало је испре- кидано јечање које се по- етено претворило у самрт- ни ропач. Ту су се, у мрач- ној просторији, Оливије од Меила и његови људи оку- пили око дрвене постеље. На њој је лежао младић очај- нички покушавајући да се отме из руку које су га чврсто држале.

Младић је разрогачених очију гледао у душек који му се примицао. Хтео је да крикне, али из његовог гр- ла зачуло се само мукло је- чање. Снагом очајника окре- тао је главу, извијао слаба- шно тело настојећи да уда- хне ваздух. Али, узалуд! Многобројне руке држале су га прикованог за кревет и притискале му душек на лице. Пред очима су му иг- рали црвени кругови, осе- ћао је чудно зујање у уши- ма и страхан притисак у плућима. Гушио се!

А онда, све је престало да постоји: глад, прљава сла- марица, зуради осмеси тамничара.

Оливије од Меила је по- сле неколико тренутака на- редио људима да подигну

душек. Ослобођено тело је склизнуло преко ивице кре- вета и стрпоштало се на камени под.

УВРЕЂЕНИ НАСЛЕДНИК

Тако се у смирај дана, 25. априла 1450. године мучно завршио живот Жила од Бретање. Оливије је уздах- нуо с олакшањем и обрисао зној са чела. На лицу му је титрао осмех задовољства док је хитао да војводи од

ТАЈНА СТАРЕ КУЋЕ

Бретање јави радосну вест.

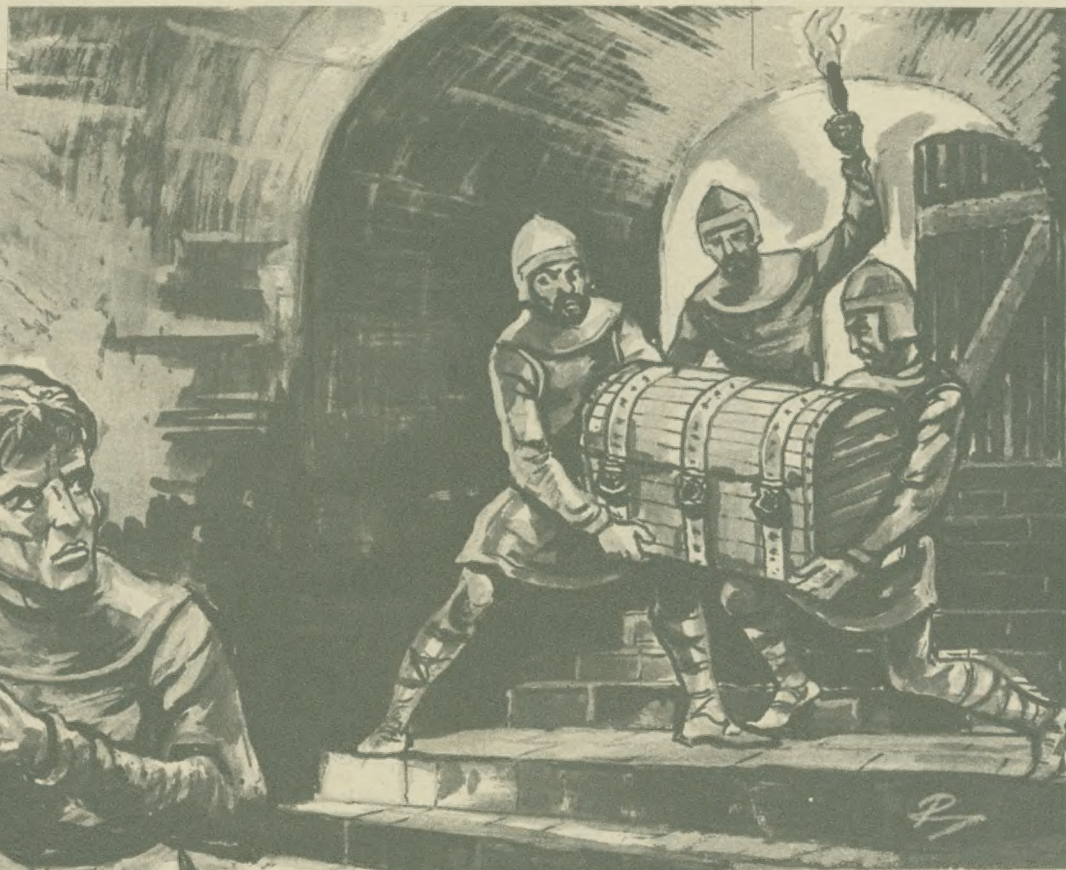
У срцу горње Бретање на- лази се широко левкасто ушће Аргенона у море. Уз саму реку протеже се с обе стране узани појас пескови- тог жала, а одмах иза њега висока, стрма обала. Ту су се, с леве стране, прибиле једна уз другу кућице ри- барског насеља. На десној обали у сплету дрвећа и ди- вљег бршљана назиру се ос- таци некада утврђеног зам- ка Гилдо, или Старог замка

своје младости провео је у Енглеској на двору Хенрија VI где је стекао краљеву на- клоност и много пријатеља.

Када је Жан V умро, ти- тулу војводе и највећи део имања наследио је његов најстарији син Франсоа I. Незадовољан оним што му је припало после очеве смр- ти, Жил је напустио двор свога брата и оженио се Франсоазом од Динана, на- следницом највећих имања у Бретањи. Младенци су се

Постоје разне претпоставке о томе где је са- кривено благо Жила од Бретање. Ипак, сви се сла- жу у једном: Жил није имао времена да га изнесе из замка.

каква тајна да се Франсоа I и Жил нимало не воле. Ар- тур од Монтобана управо је на то рачунао кад је отпочео своју лукаву игру. Једног дана он је предао војводи Франсоа I лажно писмо које је, тобоже, написао Жил ен- глеском краљу молећи га да му да војску са којом би пошао на брата. Било је то довољно да се Франсоа I разбесни и пошаље јак ко- њички одред на замак Гил- до.

У сунчано преподне 26. ју- на 1446. године Жил је са једне куле-осматрачнице у- гледао одред који се при- ближавао замку. Знао је да долазе по њега и да је уз- алудно пружати било какав отпор јер је имао једва де- сетак војника. Да побегне, није имао куд. На мору је била осека па није могао да исплови бродом.

Жил је одмах позвао не- колико својих верних при- јатеља и са њима сишао у подземне ходнике да би са- крио све драгоцености које је Франсоа могао заплени- ти. Затим је наредио да се спусти мост и пошао у су- сет војницима свога бра- та...

настанили у замку Гилдо где су живели безбрижно окружени пријатељима из Енглеске.

КАСНО ЈЕ ЗА БЕКСТВО

Жилова женидба богатом наследницом помутила је рачуне многих пријатеља Франсоа I. Нарочито је био погођен војводин миљеник Артур од Монтобана који се веома интересовао за Фран- соаз, а још више за њено богатство.

У Бретањи није била ни-

Постоје разне претпостав- ке о томе где је сакривено благо Жила од Бретање. Али, сви се слажу у једном: Жил није имао времена да га изнесе из замка. Од тре- нутка кад је угледао коњи- цу па док се није предао имао је на располагању јед- ва пола сата. Због тога се верује да је Жил можда још много пре тога сакрио своје драгоцености у неком од многобројних подземних ходника. Јер, сигурно је да их није могао пренети у по- друм и закопати за тако кратко време. Жилово бла- го је ту негде, али где? У неком тајном подруму или одаји чија се врата покрећу механизмом који је био по- знат само Жилу од Бретање.

ШТА ЈЕ У ПОДЗЕМНОЈ ГАЛЕРИЈИ?

И данас готово сабласну тишину потпуно запуште- ног Гилда често нарушавају ударци пијука. То трагачи скривеног блага покушава- ју да у рушевинама пронађу ходник који води у подзем- не делове замка. Неки ве- рују у старо народно преда- ње о две подземне галерије испод Гилда. Прва води до замка Вал на супротној оба- ли Аргенона. Упорни трага- чи успели су 1937. године да открију поплочани пролаз на фарми Могис, повезан са замком Вал. Али, тајну ода- ју нису пронашли.

Друга галерија је много занимљивија. Она повезује Гилдо са великом грађеви- ном под именом „Кућа кар- мелићана“. То је, у ствари, стари манастир, подигнут још у VII веку. У њему се налазе два подземна спрата са хелијама ископаним у кречњачкој стени. Власници „Куће кармелићана“ били су сигурни да су на најбо- љем путу да пронађу благо Жила од Бретање кад су на доњем спрату открили велики отвор зазидан каме- њем. Био је то тако дуго тражени улаз у галерију ко- ја је спајала два здања.

После два дана напорног копања, наишли су на не- премостиву тешкоћу: кроз отвор је продрла вода! Ве- роватно је да је неки део зида, вековима заплускиван морем, најзад попустио и вода је продрла у галерију. Тако власницима „Куће кар- мелићана“ није преостало ништа друго него да поново зазидају отвор.

Извесни Лорен који је „Кућу кармелићана“ купио 1954. године сигуран је да се сакривено благо налази управо у овој галерији јер је манастир у доба Жила од Бретање припадао Гилду. Удаљеност између ове две грађевине је само 300 мета- ра.

Тако и данас, упркос на- порима многих ловаца на скривено благо, рушевине Старог замка, обрасле див- љим бршљаном, крију у се- би драгоцености непроцењиве вредности.

О. В.

ДИКАН и ШПИЈУНИ

СТРОГО ПОВЕРЉИВО

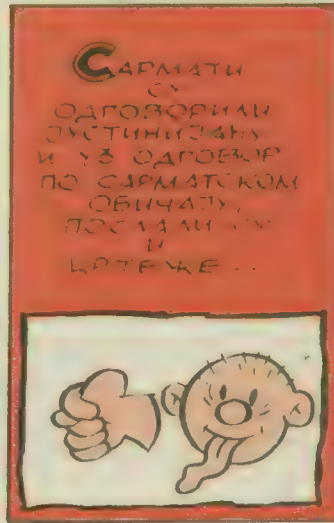
НА ЈУСТИНИЈАНОВ УЛТИМАТУМ ОДГОВОРНО БИХ ИНАТОМ: АКО НАС НАПАДНЕШ, ДИКИ БЕМО У ВАЗДУХ СВА ПОСТРОЈЕЊА ЗА ПРАВЉЕЊЕ САРМЕ!

ТО ЈЕ ДОБАР ОДГОВОР! АКО МОРАМО ДА ОСТАНЕМО БЕЗ САРМЕ, НЕКА ЈЕ НЕ ЈЕДУ НИ ВИЗАНТИНЦИ!

ОДГОВОРИ МУ, ЈАКОТА, ТАКО ПА КУД ПУКЛО ДА ПУКЛО!

СЛАЖЕМО СЕ!

САРМАТИ СУ ОДГОВОРНИ НА ЈУСТИНИЈАНОВ И УЗ ОДГОВОР ПО САРМАТСКОМ ОБИЧАЈУ, ПОСЛАЛИ СУ И ЛОПТАЧЕ...

САРМАТИ СУ БЕЗОБРАЗНО ОДБАЦИЛИ МОЈ УЛТИМАТУМ, А ВОЈСКА ИЗ ИТАЛИЈЕ КАСНИ ЗБОГ КВАРА НА ТРАЈЕКТУ. ДА БЕЖИМО, ТЕОДОР?

ПА ДА ОНА СЕВАНЧУРА ИПАТИЈЕВИЦА ПОСТАНЕ ЦАРИЦА? БОРИЋЕМО СЕ ДО ПОСЛЕДЊЕ КАПИ КРВИ ДВОРСКЕ СТРАЖЕ!

ПОВУЊЕНУ МАСУ МОГЛИ БИСМО УМИРИТИ САМО АКО ЈОЈ ДАМО ВЕКЕ КОЛИЧИНЕ САРМЕ! АЛИ... ОДАКЛЕ НАМ?

ИМАЋЕМО САРМУ! ОВО ЈЕ НАУЧНИК ДОКТОР ПОЛ ВИНЛИС! ИЗУМЕО ЈЕ ВЕШТАЧКУ САРМУ!

У ВАШУ СЛАВУ! МОЖЕТЕ ДОКИ НА ДЕГУСТАЦИЈУ!

ХМ! СИНТЕТИЧКА САРМА?! ОД ЧЕГА СТЕ НАПРАВИЛИ ОВО БУБРЕ?

ОД ДРАЛОНА! ОСНОВНА СИРОВИНА ЈЕ МОРСКА АЛГА!

ФУЈ! ЗАТО САМ ИМАО УТИСАК ДА ЈЕДЕМ КУВАН МАДРАЦ!

ДАЉЕМО ВЕШТАЧКУ САРМУ ПОВУЊЕНОМ НАРОДУ ДА СЕ СМИРИ! ВАЖНО ЈЕ ДА ДОБИЈЕМО У ВРЕМЕНУ ДОК НЕ СТИГНЕ ВОЈСКА!

НЕ ВЕРУЈЕМ ДА ЋЕ ТАЈ БУБКУРИШ НЕКОГА СМИРИТИ. АЛИ НЕКА СЕ ПОКУША!

НАВАЛИ, НАРОДЕ, НА ЦАБАЛУК! ЦАР ЈУСТИНИЈАН ВАС ЧАСТИ САРМОМ!

МЕНИ ДАЈ ДУПЛУ ПОРЦИЈУ! ДАНАС МИ ЈЕ РОБЕНДАН!

ДА СЕ НЕ ПОВУНИСМО, НЕ БИСМО ОМАСТИЛИ БРКЕ!

БОЈИМ СЕ ДА НАМ ОВО НЕ ПРЕСЕДНЕ, ЧИМ ЈЕ ЦАБЕ!

КОМШИЈА, ТИ НЕКЕШ У РЕД?

ЈА САМ ВЕК УЗЕО ДВЕ ПОРЦИЈЕ КОД ТАПКАРОВА!

ДУКЕГ ПЕТРА: ПОЈАВЉУЈЕ СЕ САРКА ЈАГУАРКА!

Шомбасти излока-
ним путем, лењо
се вукао коњ, ди-
жући облаке пра-
шине. На леђима
је носио јахача, човека
средњих година, у пристој-
ном фармерском оделу.

Било је подне. Са ше-
широм дубоко натученим
на очи, човек је дремао.
Глава му је стално падала
на груди, мада се он упор-
но трудио да је одржи ус-
правно.

Када је стигао до рас-
крснице, коњ је застао. Ду-
боко је удахнуо ваздух уз-
дрхталим поздравима и за-
тресао главом као да же-
ли да се ослободи уснулог
јахача и гвозденог ђема у
устима.

Пут пред њим рачвао се
у два дела, попут реке кад
у свом једноличном току
изненада наиђе на речно
острво заобилазећи га с ле-
ве и с десне стране: шири
је водио у Њујорк, а ужи,
који је скретао лево, у Те-
ритаун.

СУСРЕТ У ШУМИ

Коњ још једанпут поди-
же главу и полако крену
према Теритауну у чијој
је близини одгајен и где га
је јахач неколико дана ра-
није купио.

Био је септембар 1780. го-
дине. За то доба године вре-
ме је било неуобичајено то-
пло. Врућина је просто ус-
пављивала. Свежина гус-
те шуме, у коју је коњ за-
шао, пробудила је јахача.
За тренутак је отворио о-
чи, осврнуо се око себе,
али је одмах поново за-
дремао. Рат за независност
који су североамеричке ко-
лоније повеле против ен-

није на реку Хадсон. На-
дам се да сам на правом
путу? — наставио је, сад
већ потпуно слободно. По-
лако је силазио с коња. Ка-
да је ногама додирнуо зем-
љу протегав се неколико
пута да размрда укочене
мишиће.

— Британски мајор Џон
Ендре! — представио се,
поздрављајући се са тро-
јицом непознатих. — На
Хадсону ме чекају у шта-
бу, на једном броду. Веро-
ватно ћу стићи до ноћи...

ШТА ЈЕ КРИО ЏОН ЕНДРЕ?

Непознати су понудили
да га отправе један део пу-
та и мајор је пристао. Али,
када је у оближњем насе-
љу угледао америчку вој-
ску и када су му тројица
непознатих прислонили пи-
штоље на леђа, схватио је
да је преварен и да га је,
док је дремао, коњ повео
путем за Теритаун, уместо
у Њујорк.

Ендре се није опирао.
Надао се да ће Американ-
ци поступати с њим као са
ратним заробљеником. Тек
кад су га спровели у ло-
гор дознао је да тројица
непознатих нису војници
већ, како су поштено при-
знали, америчком поручни-
ку Џемисону, обични друм-
ски разбојници. Изјавили
су да осећају толику мрж-
њу према непријатељима
да су се одрекли пљачке и
да су заробљеника уместо
да му испразне џепове спро-
вели у логор.

Испитивање заробљеног
британског мајора није ду-
го трајало. На постављена
питања одговарао је ћута-

МАЈОРЕ, СКИНИТИ

глеске био је у пуном је-
ку и толика безбрижност
јахача била је несхватљи-
ва.

Из дремежа га је траго
груб, промучао глас. Пред
њим су стајала тројица љу-
ди са упереним пиштољи-
ма. Један од њих носио је
првени мундир британског
подофицира, док су оста-
ла двојица имала на себи
цивилна одела. Изношени
и умашћени шешири на
њиховим главама и густе
неуредне браде нису остав-
љали баш пријатан ути-
сак. Ипак, јахача је уми-
роло присуство британског
подофицира.

— Рекао бих да сте на-
ши? — упита их човек на
коњу. Кажипрстом је по-
дигао шешир на врх чела.

Тројица непознатих су се
загледали. Онај који је но-
сио црвени мундир, диже
поглед на јахача.

— У праву сте, господи-
не! — одговорио је. — А,
куда ви?

— Према Њујорку, тач-

**Испитивање заробљеног британског официра није дуго
трајало. На постављена питања одговарао је ћутањем.
Залутао сам — било је све што је од њега извучено.**

њем. Једино што је рекао
било је да је енглески ма-
јор и да је залутао.

— Да сте мајор видим и
сам — љутито му је одбру-
сио поручник Џемисон. —
Али не верујем да сте ова-
мо случајно залутали!

Пошто је Ендре и даље
упорно ћутао, наредио је да
га претресу. Резултат је
био запрепаштујући! У ње-
говој чарапи пронађен је
план свих америчких рат-
них положаја и утврђења
са потребним објашњењи-
ма. Све је било исписано
руком и са пуним потпи-
сом америчког генерала Бе-
недикта Арнолда кога је

Џорџ Вашингтон, главно-
командујући војске за ос-
лобођење, сматрао једним
од својих најспособнијих
војсковођа. Били су чак ли-
чни пријатељи.

— Немогуће, просто не-
могуће! — поскочио је као
опарен поручник Џемисон.
— Или је ово вешт фалси-
фикат, или тешка издаја!

О свом открићу ником
није смео да говори јер се
бојао да би могао имати
непријатности ако би се у-
тврдило да је документ са-
мо фалсификат. Закључио
је да о свему најпре
треба известити генерала
Арнолда и Џорџа Вашинг-
тона.

Џемисон им је написао
писмо и послао по повер-
љивим гласницима. Са за-
бринутошћу је чекао одго-
вор.

ОДГОВОР ЈЕ СТИГАО

Истог дана, 25. септем-
бра 1780. године, генерал
Арнолд, добро расположен,
примио је у свом дому на
имању двојицу добрих при-
јатеља: маркиза де Лафа-
јета и Александра Хамил-
тона, истакнуте борце за
америчку независност, ко-
ји су са Вашингтоном кре-
нули у обилазак војних ут-

врђења. Нашавши се у бли-
зини Арнолдове куће свра-
тили су да га посете. Ва-
шингтон је продужио за
Вест Поинт обећавши да
ће им се сутрадан придру-
жити.

Гости су седели у про-
страном салону и ћаскали.
Били су очарани лепотом
и духовитошћу Арнолдове
жене. Разговор се повреме-
но враћао на рат који се
водио и Вашингтонове пла-
нове о слободној и неза-
висној Америци. Сви су се
сложили да ће рат потра-
јати и да ће борба са Бри-
танцима бити тешка.

Готово нечујно у салон је
ушао један послужитељ.
Нагнуо се над генерала Ар-
нолда и нешто му тихо
шапнуо на ухо. Генерал се
извинио гостима уз објаш-
њење да га напољу чека
гласник са фронта. Изишао
је у хол. Поздрављајући
војника, прихватио је пи-
смо које му је упутио по-
ручник Џемисон. Мирно га
је прочитао и одмах напи-

то онакво какво је добио и генерал Арнолд, стигао је, тражећи главнокомандујућег на Арнолдово имање. Као лични Вашингтонов пријатељ и блиски сарадник Лафајет је имао дозволу да отвара војне поруке које су гласиле на Вашингтоново име.

Прочитао је писмо, а затим погледао планове који су били приложени. Добро је познавао Арнолдов рукопис. Није било сумње да је генерал Арнолд издајник. Нешто га је стегло у грлу. Рукама се ухватио за велики бели стуб испред куће

ГОРЕ ОД СМРТИ

— Зашто, тако, Арнолде?! Зар судбину земље... у чарапу!? — промрсио је кроз зубе Лафајет.

Одједном је издао наређење војницима из своје и Хамилтонове пратње да крену у потеру за бегунцем и о свему обавесте команданта логора на реци Хадсон. Лафајет је очекивао да ће генерал Арнолд баш ту покушати да барком пређе реку и дочепа се британских положаја на другој обали.

Није се преварио. Али када су његови људи стигли до логора и подигли узбуну, чамац с генералом Арнолдом већ је пристајао уз британски брод „Лешинар“ који је стајао укотвљен далеко узводно на реци.

Издаја генерала Арнолда страховито је погодила Вашингтона. Нарочито му је тешко пало то што је издајник био његов лични пријатељ. Истрага је показала да је Арнолд, притис-

Е ЧАРАПЕ!

сао одговор. Иако му је Џемисон напоменуо да је писмо сличне садржине упутио и Џорџу Вашингтону, и уз њега приложио и планове нађене код заробљеног британског официра, што је значило да ће одмах бити откривен јер је Вашингтон познавао његов рукопис, генерал је одговорио поручнику, да је план лажан и да он с тим нема везе. Тиме је хтео да спречи да поручник Џемисон не подигне узбуну и блокира друмове, а себи омогући бекство.

ПРИПРЕМИТЕ МИ КОЊА!

Чим је Џемисонов гласник са одговором кренуо натраг на фронт генерал Арнолд је наредио да му припреме коња за пут. Вратио се у салон насмејан и придружио својим пријатељима.

— Зову ме хитно на фронт због неког договора — обратио им се. — Жао ми је што напуштам овако пријатно друштво, али ћу се брзо вратити. Осећајте се као код своје куће. Моја жена је изврсна домаћица.

Испричао им је још неколико шала и уз извињење удаљио. Жена га је испратила. Пред кућом јој је објаснио да му је живот у опасности и да мора да бежи. Схватила је да је то истина тек када је, шибљући коња, замакао иза прве оуке.

Кад се вратила у салон лице јој се грчило од бола и плача. Лафајет и Хамилтон су је запрепашћено гледали. Покушали су да је утеше. Схватили су да се нешто дешава, али шта? Какву је то поруку примио генерал Арнолд?

Истину су сазнали кроз непун час: гласник поручника Џемисона, који је носио писмо Вашингтону, ис-

нут новчаним неприликама, већ одавно продавао Британцима војне тајне своје земље. За планове војних положаја и утврђења, нађене у чарапи мајора Ендреа, требало је да добије 20.000 фунти. Да су ти планови доспели у руке непријатељу ко зна какав би ток добио рат. Сигурно је да би победа била теже извојевана и да би била плаћена с много више жртава.

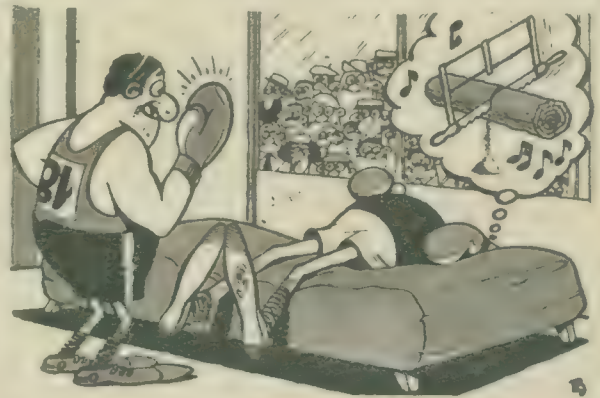
Британски мајор Џон Ендре осуђен је као шпијун на смрт и погубљен 1. октобра 1780. Пошто је у близини фронта ухваћен у цивилној одећи нису га сматрали ратним заробљеником. Умро је достојанствено. Генерал Бенедикт Арнолд провео је остатак живота међу Британцима, презрен и од њих и од својих, сада слободних сународника.

Д. А.

ВАШАР СА 7 КОНТИНЕНАТА

Терор — Џејмс Бејкер, механичар из америчког града Хјустона, пати од необичне болести: кад год обуче ципеле он по читавом телу добије страшну копривљачу. Лекарима није било лако да открију узрок болести. Тек после дугог разговора с лекарима болесник је испричао да је на захтев своје жене, приликом сваког уласка у кућу, морао да још испред прага скине ципеле. За пет година брака, израчунао је, скинуо их је 3655 пута.

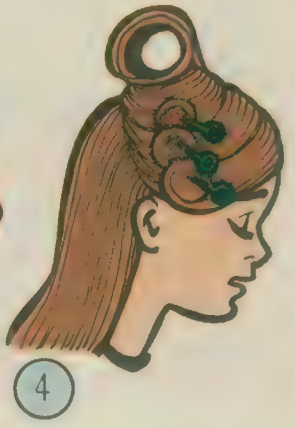

Искусство — Када се Паоло Чикоте, бразилски професионални боксер, заувек опростио од ринга изјавио је да намерава да отвори фабрику за израду кревета. И заиста, ускоро су се у свим листовима Рио де Жанеира почеле појављивати рекламе при чијем се дну налазио овај текст: „Паоло Чикоте, који је меснаест пута спавао у нокауту, најбоље зна какву постељу треба имати да би се у њој слатко спавало“.

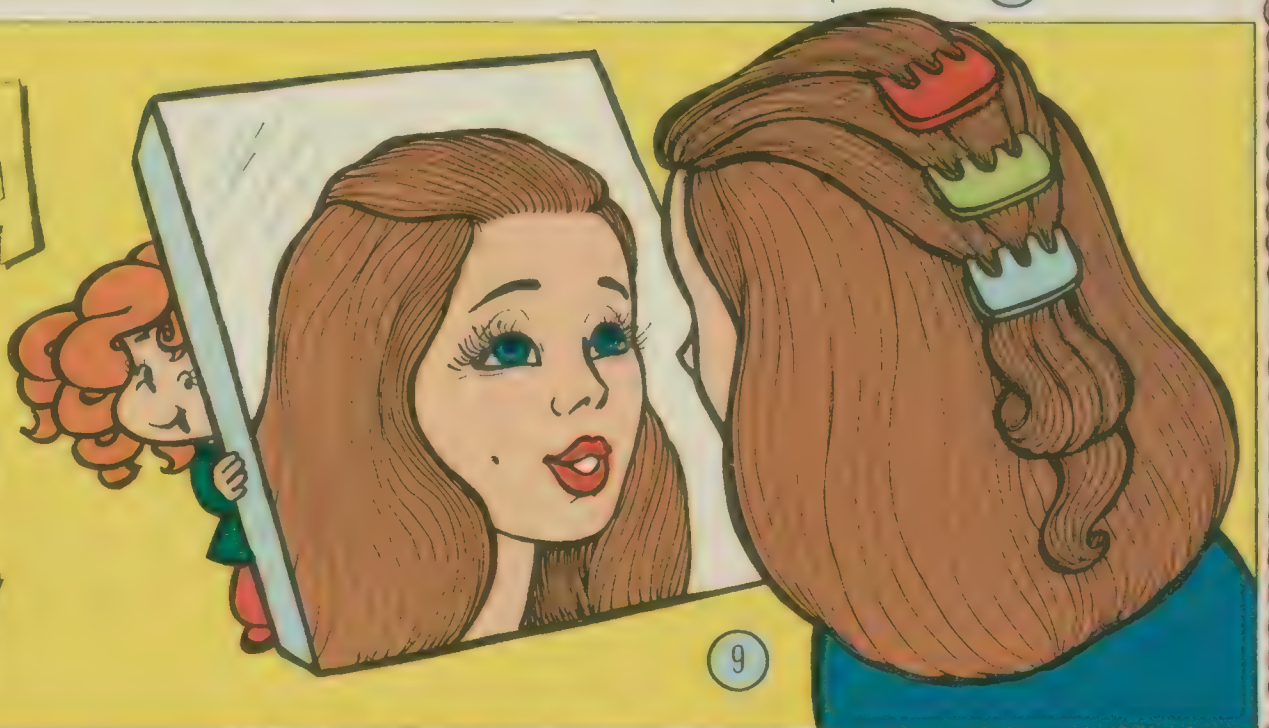

Непобедив — Становници једног јапанског предграђа посматрали су недавно необичан бокс-меч. Из једног путујућег циркуса побегао је кенгур који је у циркуској ацени имао са својим дресером „боксерску“ тачку. Покушаји читавог одреда полицијата да ухвате кенгура остали су безуспешни јер их је он, једног за другим, све нокаутирао. Необичан меч завршио се тек кад је стигао дресер.

[illegible]

ФРИЗУРА
ЗА
ДУЖКУ
КОСУ

БЕБА НА ДНУ РЕКЕ!

КАДА СЕ МАЈКА ОКРЕНУЛА, УГЛЕДАЛА ЈЕ
КОЛИЦА СА МАЛОМ СТЕФАНИ КАКО НИЗ
СТРМУ ОБАЛУ ЈУРЕ ПРЕМА ВОДИ.

Кад су колица ударила о површину воде чуо се плесак и врисак жене на обали. Неколико тренутака касније на води су остали само таласаста кругови: колица с бебом су потонула.

Алиса Данијелс, мајка четрнаестомесечне Стефани која је седела у колицима, знала је да је вода на том месту дубока око три метра. Усплахирана и укочена од страха није знала шта да учини. Кроз главу јој је муњевито пролазило да није заборавила да закочи колица или их је Стефани покренула својим бацакањем.

И док су јој сузе текле низ лице, као кроз маглу угледала је пливачког инструктора Џека Неша како трчи ка месту где су нестала колица. И не размишљајући Неш је у оделу скочио у воду и заронио.

но што упадну у воду. Укочена од страха и немоћи, само је отворила уста и очајнички вриснула.

САМО РЕЧНА ТРАВА...

Кад је видела да је Џек Неш скочио у воду где су потонула колица, Алису су почеле морити сумње да ли ће Неш успети да пронађе колица на дну и да ли ће на време ослободити дете каишева. Колико времена може четрнаестомесечна беба да издржи под водом а да се не удави?

Док је мајка усплахилено трчала обалом и загледала воду, Неш је снажно пливао и рукама испитивао речно дно. Доле је вода била тамна и пекла му је очи. Широ је руке пажљиво свуда око себе, али није успео да напипа ништа сем љигаве речне траве која је расла на дну. Чинило му се да је под водом већ тима и да ће му плућа прснути. У ушима је чуо гласно бубњање свог срца. Кад му је снага већ била на измаку, кроз готово непрозирну воду угледао је црни обрис колица. Осетио је нову снагу у телу, снаж-

но замахнуо рукама и ногама и допливао до њих.

Напрежући поглед и проклињући своје неспретне прсте који су дрхтали, напицао је каишеве и покушао да их откопча и одвоји од тела клонуле Стефани. Изгледало му је да и то траје веома дуго, да је одвезујући каишеве изгубио сувише драгоценог времена. Омотао је каишеве с бебиних груди око шака, чврсто их стегнуо, и скупљајући последње остатке снаге, покидао их. Привио је Стефани на груди и извукао је испод каишева којима су јој биле причвршћене ноге. А онда је, држећи дете у наручју, запливао ка површини.

смотреност, Алиса Данијелс је прво угледала рој мехурова на води, а затим и Џека са Стефани у рукама. Уплакана и узбуђена, притрчала је и положила кћерку на обалу. Са страхом је послушавала да ли Стефани дише. Кад је пажљиво прегледала дете, прислањајући уво на његове груди и пипајући јој пулс, Алиса није могла да верује: беби није било потребно ни вештачко дисање. Дисала је готово нормално а срце јој је куцало сасвим добро...

Пресрећна мајка готово није могла да верује својим очима: мокро дете, које је само неколико тренутака раније захваљујући присебности и храбрости Џека Неша избегло смрт — смешило се.

М. И.

ДЕВОЈЧИЦЕ, ПОЛАЗАК!

4

Тог јулског дана 1949. Алиса Данијелс је била узбуђена као и њене две старије кћерке које су се спремале да учествују у пливачкој трци на једну миљу. И сама изврсна пливачица, мама Алиса је добро знала како се осећају дванаестогодишња Дијана и две године млађа Роуз.

Пошле су заједно од куће у Блендал Плејсу у енглеској покрајини Бедфорд до два и по километра удаљеног Хани Хилс где је део реке Уз коришћен за пливачка такмичења. Трећу кћерку, Стефани, Алиса је возила у великим дечјим колицима у која је ставила и боце с лимунадом, сендвиче и колаче за ручак.

По сунчаном и топлом времену стигли су у Хани Хилс око 14.30, непосредно пре почетка такмичења. Сачекао их је Џек Неш, инструктор пливања и мерач времена.

Док је Алиса помагала Дијани и Роуз да обуку купаће костиме, дајући им последње савете, мала Стефани је била каишевима везана у колицима која су стајала на заједно изнад стрме речне обале. Мајка је с обале поносно посматрала како Дијана и Роуз улазе у воду. Радовала се што, као и она, и кћерке воле пливање. Иако је дан био топао, вода у реци била је хладна и мајчин смех мешао се са кикотањем девојчица које су цвоктале од прилично свеже воде. Тада је Неш викнуо:

— Девојчице, спремне? Полазак!

Кад се Алиса нагла напред да боље види како пливају њене кћерке, тргнуо ју је неки чудан звук иза ње. Окренула се и угледала колица са Стефани како се котрљају према води низ стрму затрављену обалу.

Алиса је била исувише далеко да би могла стићи колица и дете пре

ИЗВЕСТАН ОСМЕХ

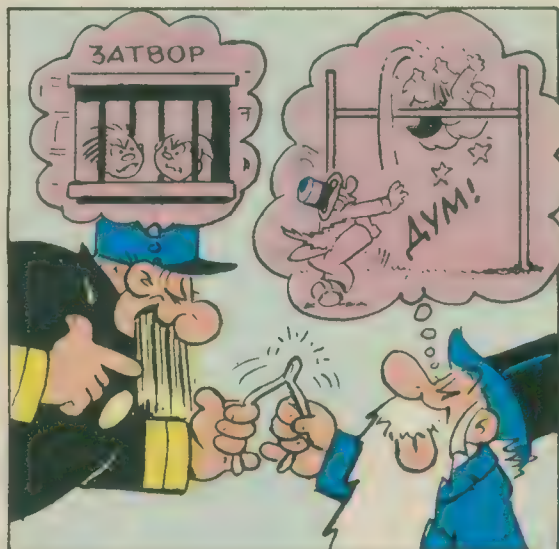
Кад је већ била изгубила сваку наду, проклињући себе и своју не-

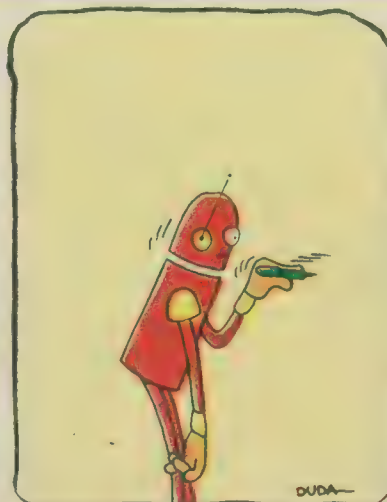

БИМ И БУМ

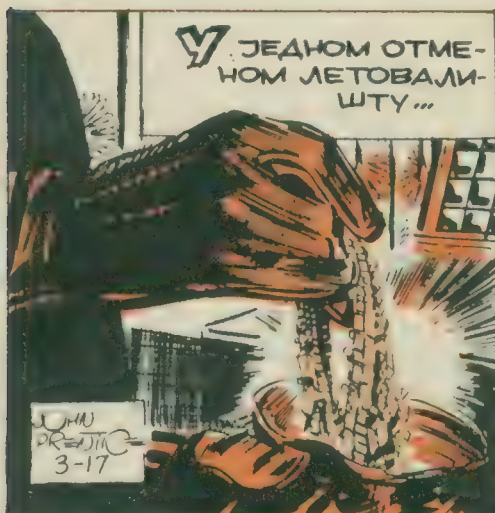
JOE MUSIAL

ШРАФКО

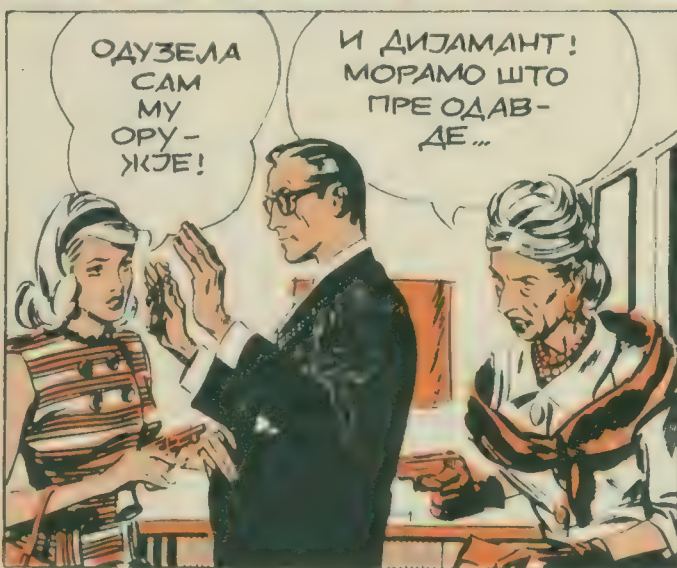

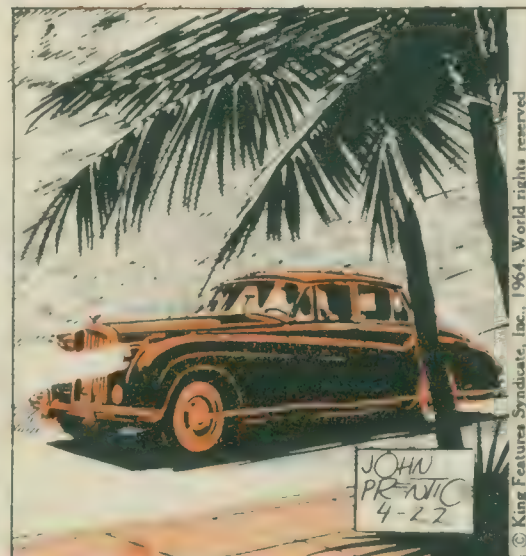

СРЕКОМ,
ПРЕКО
УЛИЦЕ
ЈЕ НЕКИ
ХОТЕЛ!
МОТРИКУ
ИЗ
ЊЕГА...

МАЛО
КАСНИЈЕ...

СВЕ СЕ ОДЛИ-
ЧНО ВИДИ! АКО
СЕ МАЈКА ФЕЈН
ПОЈАВИ... НЕ
МОЖЕ МИ
ПРОМАКИ

НЕДАЛЕКО ОД ХОТЕЛА...

ОПОМИЊЕМ
ТЕ, МАРВА!
ПРЕСТАНИ
ДА МИСЛИШ
НА ТОГ
ДЕТЕК-
ТИВА!

ОПРОСТИ-
ТЕ! АЛИ
ТИ
ДАНИ
СУ МИ СЕ
ТАКО ДУБО-
КО УРЕ-
ЗАЛИ У
ПАМЋЕ-
ЊЕ!

МИСЛИ НА
НЕШТО МАЊЕ
ОПАСНО HO
ШТО СУ ЛЕПИ
ДЕТЕКТИ-
ВИ...

БИО ЈЕ ТАКО
ПРИЈАТАН... ДА
ЛИ КУ ГА ИКА-
ДА ЈОШ
ВИДЕТИ...

ДА ЛИ ЋЕ
МЕ МАЈКА
ФЕЈН
ОДВЕСТИ
ДО МАР-
ВЕ?

ПЕТ ДАНА
ЈЕ ПРО-
ШЛО...
А ЊЕ ЈОШ
НЕМА...

У ТОМ
ТРЕНУТ-
КУ...

НАКИТ
ЈЕ ДИ-
ВАН... АЛ'
ЗА ЖИ-
ВОТ ЈЕ
ПОТРЕ-
БАН ГО-
ТОВНО-
ВАЦ!

ЗАУСТАВИ НА УГЛУ...
ПРЕ ЗАЛАГАОНИ-
ЦЕ! МОРАМО БИ-
ТИ ОПРЕ-
ЗНИ!

РАЗУ-
МЕМ!

ТУ МЕ ЧЕ-
КАЈ, ШЕР-
БУДЕ! ЈЕ-
СУ ЛИ ПРЕ-
ДУЗЕТЕ
СВЕ МЕРЕ
ПРЕДО-
СТРОЖ-
НОСТИ?

БЕЗ
БРИ-
ГЕ!

АКО ОВАЈ МАТО-
РИ ОПЕТ ПОКУША
ДА МЕ ПРЕВА-
РИ, ПОТРАЖИ-
КУ ДРУГОГ
ОРТАКА!

НАЈЗАД...
ЕВО
ЈЕ
!

УШЛА ЈЕ У ЗАЛА-
ГАОНИ-
ЦУ...
ПРА-
ТИКУ
ЈЕ...

МОГЛО БИХ И ОВДЕ ДА
ЈЕ УХАПСИМ...
АЛИ, ОСТАЛИ ИЗ
БАНДЕ БИ МИ
ИЗМА-
КЛИ!

ПА ТО ЈЕ САМО ДЕ-
СЕТ ОДСТО ВРЕДНО-
СТИ НАКИТА! ТИ БИ
ПРЕВАРИО
И РОЂЕ-
НУ
БАБУ!

ПА...
АКО БИ
БИЛА
КАО
ТИ...

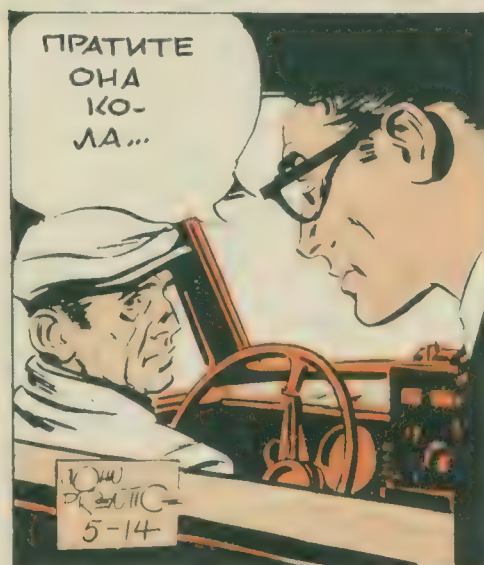

ОВОГ ПУТА
КУ СЕ
ЗАДОВОЛ-
ТИ СА 15 ПРО-
ЦЕНАТА...
ИПАК НАМЕ-
РАВАМ ДА
НАЂЕМ
НЕКОГ
ДРУГОГ...

НИКО ТИ
ВИШЕ НЕКЕ
"ДАТИ,
ВЕРУЈ
МИ!"

АХА... КОЛА ЈЕ
ЧЕКАЈУ
ИЗА
УГЛА!

ПРАТИТЕ
ОНА
КО-
ЛА...

АКО БУДЕМ ИМАО СРЕКЕ,
ОДВЕШКЕ МЕ ДО
СВОГ "ГЛАВНОГ
ШТАБА" И...
МАРВЕ!

ШЕРВУДЕ, НЕ СВИЂАЈУ
МИ СЕ ОНА КОЛА ИЗ
НАС! ЈЕ ЛИ
АДЛИН НА СВОМ
МЕСТУ?

ЈЕСТЕ...
БЛОК
ДА-
ЛЕ!

ОХО! МЕЊАЈУ
ПРАВАЦ! НЕ-
ШТО СЕ
ДОГА-
ЂА...

ДВА ПУТА СУ СКРЕ-
НУЛИ СА УОБИЧАЈЕ-
НОГ ПУТА! МОРАМ БИ-
ТИ СПРЕМНА...
КАД МИ ДА-
ЈУ ЗНАК!

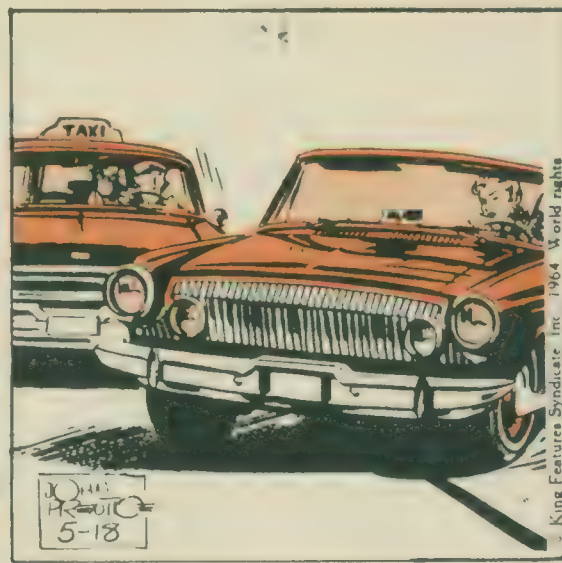

СКРЕНИ
ДЕСНО...
ДА ВИДИМО
ДА ЛИ НАС
ТА КОЛА
ПРАТЕ!

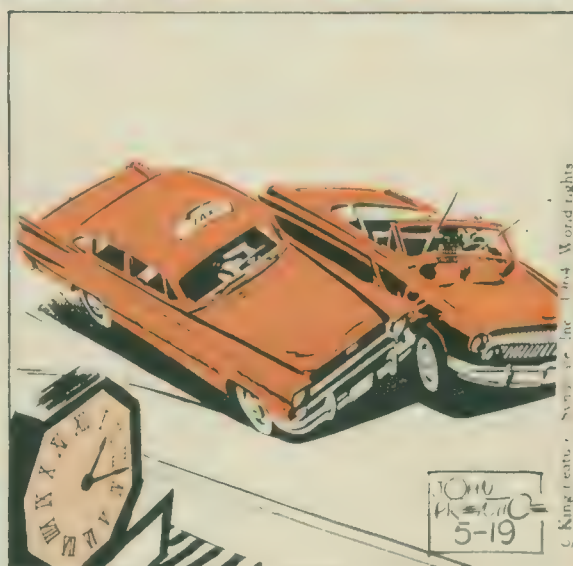

БОЖИМ
СЕ ДА СУ
МЕ ПРИ-
МЕТИЛИ!

King Features Syndicate Inc. 1964 World rights

King Features Syndicate Inc. 1964 World rights

King Features Syndicate Inc. 1964 World rights reserved

JOHN DEWITT 5-21

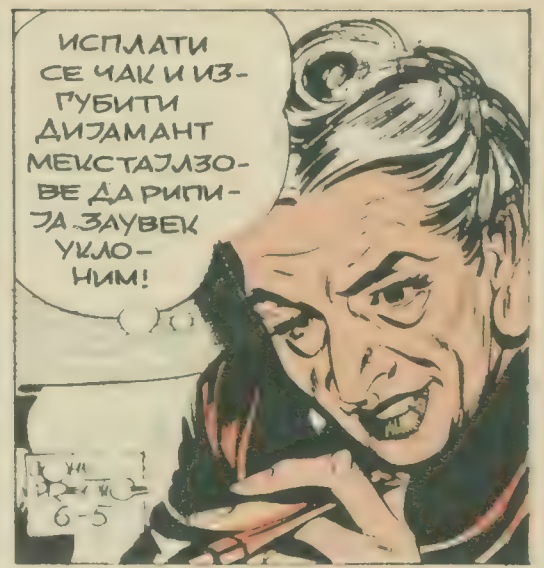

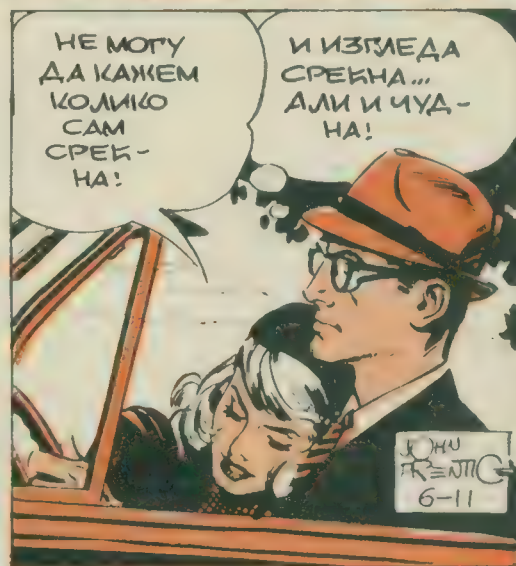

НЕ
РАЗУМЕМ
МАР-
ВИНЕ
ПОСТУП-
КЕ!

ЈАСНО!
ОНА ЈЕ ПОД
ХИПНОЗОМ...
СТАРИ
ТРИК
МАЈКЕ
ФЕ-
ЏИН!

ОХ!
ВРАТИО
СИ СЕ,
РИПЕ!

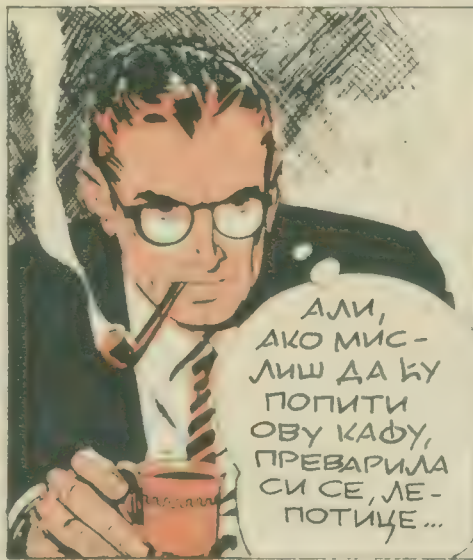

ДОК ПИЈЕШ КАФУ, ЈА
КУ ТИ НАВРОЈАТИ
СВЕ КРАЈЕ
МАЈКЕ
ФЕЏИН!

САМО
НАПРЕД,
МАРВА!

УБИЛА
БИ МЕ
ДА
ЗНА
ЗА
ОВО!

АЛИ,
АКО МИС-
ЛИШ ДА КУ
ПОПИТИ
ОВУ КАФУ,
ПРЕВАРИЛА
СИ СЕ, ЛЕ-
ПОТИЦЕ...

АКО СВЕ БУДЕ ИШЛО
ПО ПЛАНУ...
О ТОМЕ ЋЕ
ПИСАТИ ВЕК
СУТРАШЊЕ
НОВИНЕ!

ЕТО, ТО ЈЕ САМО
ЈЕДАН ДЕО
ЊЕНИХ
ПОДВИ-
ГА!

СЈАД-
НО, МАР-
ВА...

ОП!

ОХ!

ТАКО!
ОДЕ ТВО-
ЈА КАФА,
МАР-
ВА!

БАШ САМ НЕС-
ПРЕТАН... ПРОСУО
САМ ВОДУ! АЛИ,
КЕЛНЕР ЋЕ ОД-
МАХ ОБ-
РИСА-
ТИ!

ПРАВИКУ СЕ
ДА ИСПИЈАМ
КАФУ... БАР
ЋУОМИ-
РИСАТИ
ОСТА-
ТАК...

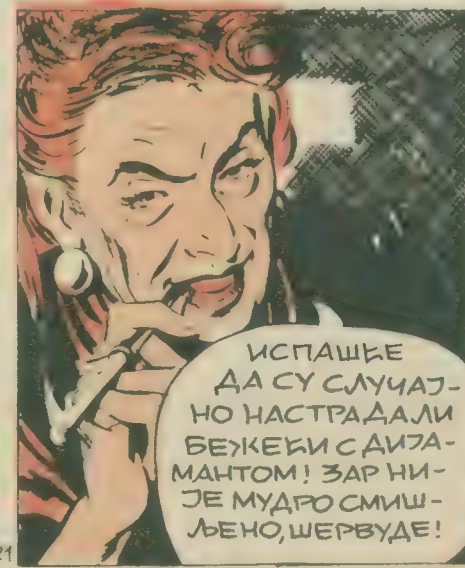

ДА
НАС-
ТА-
ВИМ
?

ДА,
МО-
ЛИМ
ТЕ!

ПО МИРИСУ
БИХ РЕКАО ДА
ЈЕ НЕКО СРЕД-
СТВО ЗА УСПАВ-
ЉИВАЊЕ!

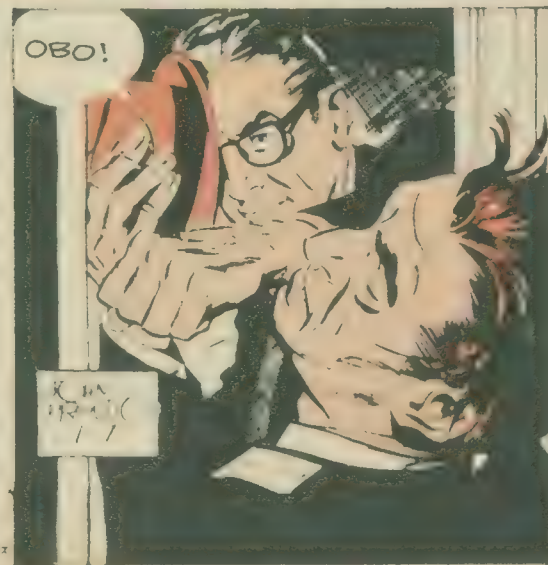

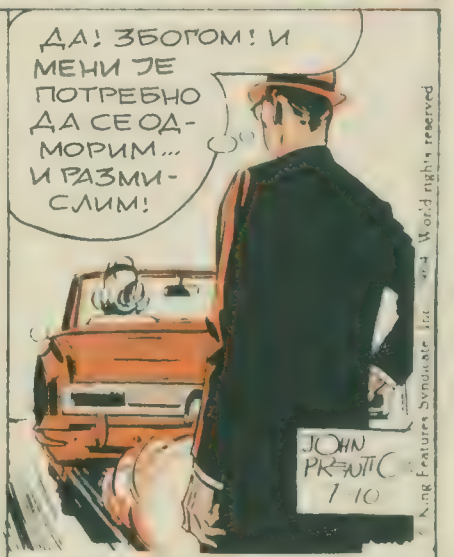

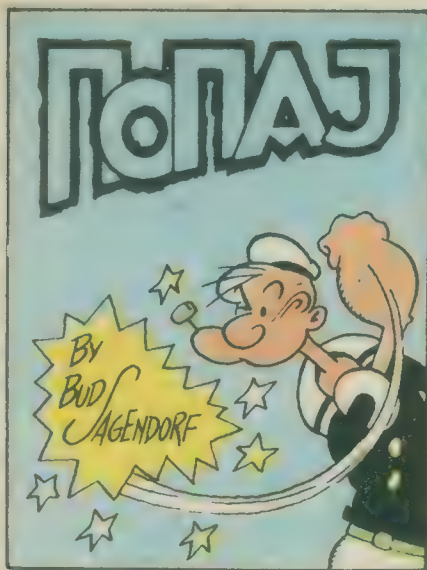

**ИЗАБРАНИ РОБИНЗОНИ! ЗАВРШЕНА
НАГРАДНА ИГРА БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ
И »ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА«**

»ТРАЖИМО МАСКОТУ ЗА БАЧКУ ШТЕДЊУ«

СПРЕМНИ ЗА »CALYPSO«!

Између 6000 радова стручни жири изабрао 33! Победили најбољи цртачи-штедише и заслужили да проведу седам дана у крстарењу дуж Јадрана. Њихова имена доносимо на овој страни а сва детаљна упутства о путу примиће поштом. Још 1001 читалац добија пакет са хит мајицом!

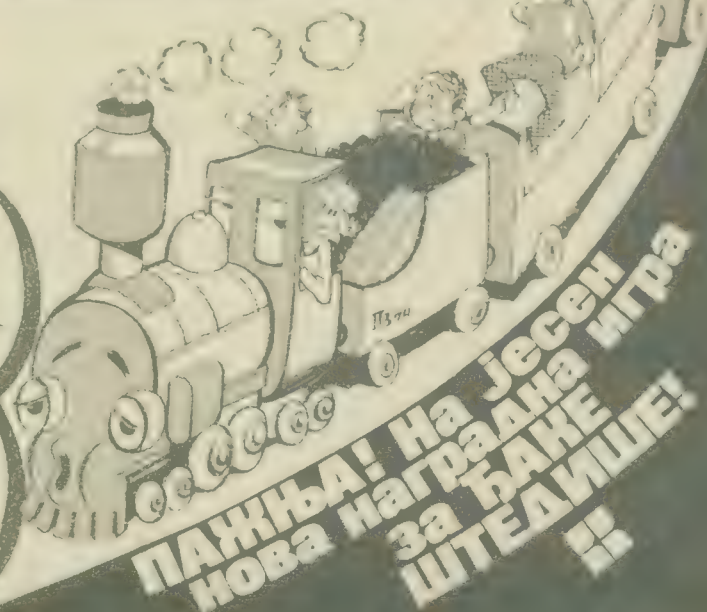
ОНИ ПУТУЈУ НА МОРЕ

1. Јовица Вуковић, Земун, Милана Узелца 17, 174 цм, 117003239;
2. Драгана Дурман, Лешница, Вере Благојевић 9, 166 цм, 102;
3. Драган Станковић, Железник, Драгојла Дудића 6/4, 179 цм,
105211729; 4. Инга Михаиловић, Београд, Радивоја Кораћа 1а,
133 цм, 313803625; 5. Нина Аврамовић, Велика Плана, Момира
Гаића 8, 134 цм, 3880; 6. Сташа Чимбур, Загреб, Задарска 9а,
150 цм, 7200—1691; 7. Бојан Заношкар, Београд, Незнаог јунака
бр. 6, 160 цм, 413707547; 8. Јордан Тадин, Каштел Камбеловац,
Ул. Каштеланских одреда, 180 цм, 21291; 9. Милош Пантовић,
Београд, Колашинска 4, 176 цм, 413100928; 10. Мирослав Вукоји-
чић, Бијело Поље, III санџачке 15, 162 цм, 98192; 11. Деана Дра-
говић, Београд, Далматинска 94а, 154 цм, 111807727; 12. Бранислав
Вараћ, Зрењанин, Руже Шуљман V, 184 цм, 293/II 686381; 13. На-
зим Чаровац, Нови Пазар, Сарајевска 10/1, 153 цм, 16526; 14. Вла-
димир Драговић, Београд, Далматинска 94а, 148 цм, 111705118;

15. Јовица Пенчић, Бољевци, М. Тита 314, 167 цм, 120013614; 16.
Гордана Хасил, Пула, Јурице Калића 15/III, 167 цм, 13970; 17.
Драгана Чолаковић, Ниш, Н. Н. Тесле, Нишка 51, 155 цм, 88808;
18. Мила Маричић, Чачак, Потес Јездинско поље 69, 135 цм,
63926; 19. Небојша Дивјак, Сарајево, Трг Пере Косорића 29/I,
стан 26, 164,5 цм, 30153; 20. Ликошек Мајда, Београд, Михајла
Гавриловића 27, 141 цм, 348145; 21. Жељка Лекић, Сесв. Кра-
љеvec, Творничка III/9, 168 цм, 1698; 22. Драган Чакован, Борча,
Призренска 4, 176 цм, 300455; 23. Амелија Поповић, Београд, Коче
Капетана 39/II, 160 цм, 413611442; 24. Ранко Шоћ, Титоград, И.
Вујосевића 24, 170 цм, 1087; 25. Братислав Јанковић, Ниш, Са-
рајевска 29д, 158 цм, 93811; 26. Дејан Деспотовић, Нови Београд,
Отонa Жупанчича 8/38, 180 цм, 312745; 27. Александар Марко-
вић, Ковачица, И. Л. Рибара 76, 136 цм, 412612216; 28. Савa Ко-
ларски, Црепаја, Београдска 12а, 155 цм, 317504010; 29. Зоран Је-
времковић, Младеновац, Милосава Влајића 72, 152 цм, 2256; 30.
Маринко Четваи, Стари Жедник, Раде Кончара 342, 165 цм,
413201716; 31. Александра Давидов, Вршац, 29. новембра 35, 140
цм, 10896; 32. Драган Даниловић, Београд, Страхињића Бана 22
151 цм, 592085; 33. Бранислав Јанковић, Кикинда, Загребачка 1/1
170 цм, 14995.

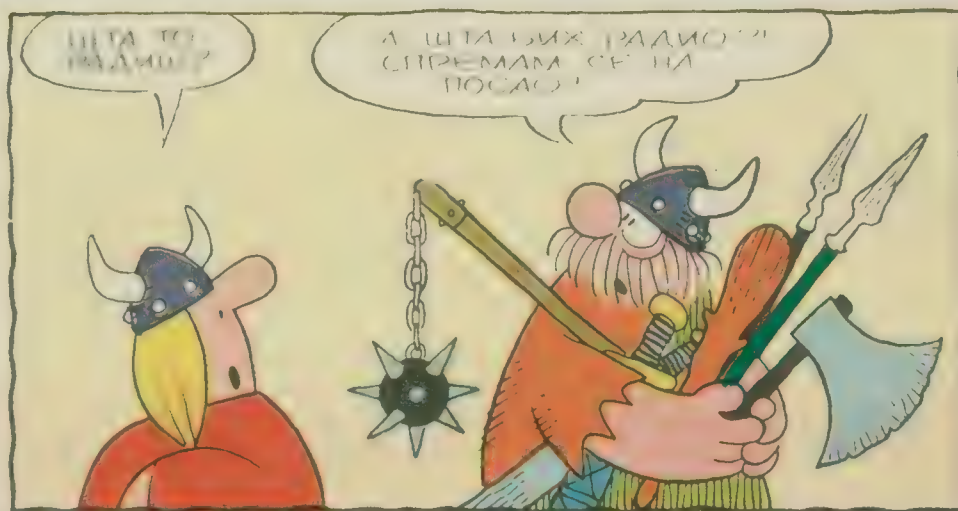

Капетан Иво Ковачевић са посадом и специјалном пратњом
за награђене обећава мирну пловидбу али и узбудљиве доживљаје!

ХОГАР СТРАШНИ

Ко још није чуо за Версај! То веле- лепно дело фран- цуске архитектуре из друге половине XVI. века, седиште фран- цуских краљева почев од Луја XIV, и данас привла- чи пажњу туриста из свих крајева света.

Кад је млади краљ Луј XIV одлучио 1661. године да почне изградњу Версаја, мало је ко могао и поми- слити да ће то бити највећи и најраскошнији савремени дворца на свету.

Изградњу дворца краљ је поверио тројци чувених у- метника: Ленотру, струч- њаку за паркове, Девоу главном архитекти, и Ле- брену, главном сликару. Ова тројица су своје спо- собности већ доказали на прекрасном дворцу Воле Виконт чије је подизање испразнило француску др- жавну благајну и послало на доживотну робију Ни- коласа Фукеа, његовог вла- сника и француског мини- стра финансија.

Неколико година касније овој тројци градитеља Вер- саја придружио се и Жил Ардуен Мансар који ће после Лебренове смрти по- стати главни архитекта Лу- ја XIV. Мансур је, поред осталог, у версајском кру- гу 1664—88. године подигао чувену цркву Нотрдам.

На мочварном терену об- раслом густом шумом, око тридесет километара југо- западно од Париза, где се некад налазио ловачки за- мак Луја XIII прво је по- дигнута краљевска резиден- ција — дворца Версај, а он- да више мањих дворца и паркова. Више од педесет година на уређењу ових здања радиле су хиљаде радника.

За дуге владавине Луја XIV у Версају се одвијао живот потпуно различит од свега што је до тада виђе- но у Европи. По његовим одајама одржавани су сјај- ни приједи и балови на ко- јима је француско плем- ство показивало своју рас- кош и богатство стечено на туђем зноју и раду.

КАД СЕ ВЕЛИЧАНСТВО БУДИ

Свакодневни живот у дворцу почињао је цере- монијом краљевог устајања из постеље. Тај важан чин обављао се у присуству це- ле краљевске породице, свих присутних министара, највиших дворана и особа које је владар посебно же- лео да почасте. Ова сцена је у краљевој младости на неки начин и могла бити занимљива а касније се претворила у праву мору за све који су морали да јој присуствују. Било је мучно сваког дана гледати по јед- ан сат како се краљ буди, облачи и умива користећи уместо воде и сапуна огром- не количине парфема који је у то време био вео- ма популаран.

Докони и расипнички жи- вот краља и његове околи- не у Версају био је друга- чији него што је то пока- зивао његов спољашњи сјај. По нашим данашњим ме- рилима он чак не би био сматран нимало удобним.

У Версају није било ку- патила, а уместо тоалета

КРАЉ ЈЕ ВЕРОВАО ДА ЈЕ СУНЦЕ

СВОЈОЈ ЖЕНИ ЛУЈ XIV ЈЕ КАО
СВАДБЕНИ ПОКЛОН ДАО НА-
КИТ У ВРЕДНОСТИ ОКО ЧЕ-
ТИРИ МИЛИЈАРДЕ СТАРИХ
ДИНАРА! АЛИ, У СЛУЧАЈУ
СМРТИ ИЛИ РАЗВОДА МЛА-
ДА ЈЕ МОРАЛА СВЕ ТО ДА
ВРАТИ.

коришћене су ноћне посу- де. Како су ујутро морале да се празне, то се обично чинило кроз прозор. Треба при то имати у виду да је чак и у краљевим одајама. у Версају свакодневно би- ло око 22.000 људи! Недељ- ни трошкови за издржава- ње Версаја износили су по- некад 250.000 ливри или о- ко милијарду старих ди- нара!

РАЗМАЖЕНИ ПАЖЕВИ

Хладноћа је била главни непријатељ версајских жи- теља. Огромне сале, у ко- јима су се налазили више украсни него корисни ка- мени, биле су зими праве леденице. Хладно је било чак и у краљевим одајама. Да би се некако угрејао Луј XIV је облачио по два пара одела, два-три пара чарапа, а хладнијих дана рукавице није уопште ски- дао. И дворани су се снала- зили како је ко знао. У та- квим тренуцима многи су искрено желели да се за- мене са послугом из двор- ске кухиње где је даноноћ- но буктала велика ватра.

Уопште, велелепни и рас- кошни Версај пружао је чудан приказ. По његовим мраморним ходницима мо- гли су се срести не само лепо одевени племићи и дворске даме већ и сва- којаке животиње: понеки

залутали магарца, краве и козе јер су дворани сматра- ли да имају право да уведу у Версај животиње које су им потребне. И данас се у версајском музеју чува на- редба о увођењу животиња у двор и дворске ходнике. И не само то. Кроз чувену „галерију огледала“ прола- зиле су читаве поворке ла- кеја који су вукли цепани- це или воду, а по терасама и предсобљима врвело је од трговаца-торбара који су нудили своју робу.

Напаст своје врсте пред- стављали су дворски па- жевии којих је било мно- штво у Версају. Ова разма- жена племићка деца изво- дила су најразноврсније не- сташлуке а често и не баш много безазлене испаде. Та- ко су једном пустили див- ље свиње које су биле за- творене у близини краље- вих штала. Пошто су уз пут распориле неколико коња, свиње су се разбежа- ле по версајском парку. Чак ни пуну годину дана после овог случаја краљ није смео да се прошета кроз парк без оружане пратње.

СВАДБЕНИ ДАР НА ЗАЈАМ!

Познато је да Луј XIV био човек доброг апетита, али оно што је свакодневно

само за један оброк изно- шено на његов сто просе- чан човек не би могао да поједе ни за месец дана.

За почетак краљ је до- бијао две супе, једну од пе- тла, другу од јарабика и купуса који је у то време био новитет на трпези и као такав веома модеран и скупоцен. Затим једну су- пицу од пилећих крести, мало предјело од млевених јарабика и голубова, па пе- чену телетину гарнирану јарабикама, па шест пили- ћа у аспику, две пуњене јарабике, три голуба у со- су, десет дроздова на жа- ру, два ћурана на ражњу, три дебела, печена петла... На крају су долазиле ог- ромне количине колача и слаткиша.

Краљ је јео сам, седећи за великим четвртастим сто- лом, док су око њега на пристојном растојању ста- јали дворани и посматрали. Краљев рођени брат при- државао је његов салвет стојећи као и остали. Само понекад догађало се да га краљ позове да седне. За време обеда краљ се слу- жио само ножем. Јео је прстима иако је виљушка на француском двору била у употреби већ пуних педесет година. После ручка ко- ји је обично трајао пуна два сата повлачио се у сво- је одаје да се пресвуче, а онда се изводио кочијом у шетњу по версајском парку или по оближњој шуми Фонтенбло да лакше свари огромну количину хране.

Када је Луј XIV ступио

на престо, нашао је празну благајну и касније је морао да залаже крунски накит као гаранцију за државне дугове. У време кад се венчао са шпанском принцезом Маријом Терезијом, млада је од краља добила накит у вредности од 950 хиљада ливри — око четири милијарде старих динара! Али млада је овај накит добила тако рећи на зајам јер је у случају смрти или развода морала да га врати државној благајни. У то време толико је отприлике износила годишња плата хиљаду виших државних чиновника.

ДИЈАМАНТИ, ЗЛАТО И СРЕБРО

Луј XIV био је познат као страсни сакупљач драгог камења које је преко својих посредника куповао по целом свету. Међу највреднијим примерцима које је унео у своју колекцију били су „португалско огледало“, „велики санси“ (53 карата), плави дијамант, касније назван „хоуп“, дијамант „хортензија“ (20 карата) и многи други.

Накит и драго камење нису Лују XIV служили само као украс. Њима је куповао услуге, политичке концесије, људе. Када је 1672. године посетио Холандију, забележено је да је разним особама поклатио десетине бурмутица са својим портретом украшеним дијамантима у укупној вредности од око две стотине милиона динара. Поклатио је и прстење у вредности од око седамдесет милиона, златне ланце у вредности од око сто милиона динара... За време ове посете само на поклоне потрошио је око четири стотине и пет наест милиона динара.

Дванаест година касније краљеви поклони достигли су вредност око милијарду и три стотине милиона динара!

Невероватан луксуз живота у Версају није се, наравно, огледао само у драгом камењу. Приватна краљева сребрнина била је тешка дванаест и по тона, а

сребрно посуђе и украси за велике свечаности износили су округло двадесет тона.

Године 1672. израђен је за Луја XIV сто од сребра, тежак 371 килограм. Касније је начињено још десет клупа од по 45 килограма сребра, 170 великих сребрних свећњака за „галерију огледала“ тешких две тоне. По краљевој жељи неколико година касније уграђени су у салу за банкете галерија и две ложе од сребра тешке једну и по тону! Сваки камин у краљевим просторијама био је обложен са око две стотине килограма сребра, често позлаћеног. Чак и краљева ноћна посуда, наравно од позлаћеног сребра, била је тешка један и по килограм, а сребрне плуваонице 55 килограма!

Никада раније ниједан европски владар као Луј XIV није био окружен толиким бројем људи који су му, хтели то или не, били покорни. Тај мали човек (био је висок једва 160 сантиметара, плус двадесетак сантиметара потпетица и

перике) умео је да око себе створи атмосферу пуну страхопоштовања. Чак и такви умови као што је био Молијер нису сматрали за понижење да му се додворавају својом поезијом.

ШУМА ЈЕ НЕСТАЛА!

Једног дана Луј XIV шетао је с маркизом Антенем, главним управником краљевих замкова, вртова и радионица.

— Колико сам вам пута већ рекао да ми се ова шума не свиђа — рекао је краљ маркизу. — Заклања ми видик из двора!

— Ако ви желите, сире — спремно је дочекао маркиз — сво дрвеће може овог тренутка нестати.

— Да видимо, господине Антен — добацио је Луј XIV неверујући ниједног тренутка маркизовим речима.

Маркиз је у том тренутку дунуо у прсте и из шуме се зачуло снажно крчкање и ломљава, а затим је дрвеће, све до једног, пало на тле. Краљ се само насмејао и продужио шетњу. А ево како је маркиз успео да испуни његову жељу: наредио је претходног дана да се дрвеће претестерише, али тако да остаје исправно. А онда је, пред уобичајену краљеву шетњу, сакупио неколико стотина радника и рекао им да, добро скривени у шуми, сва стабла повежу ужадима и да их на његов знак оборе на земљу!

КОЛИКО ЈЕ КОШТАО ВЕРСАЈ?

Пред смрт Луја XIV 1715. године Версај је био углавном завршен. Цео двор се у њега уселио 1682. године, а две године касније започела је изградња Великог Тријанона који је требало да буде приватни краљев двор у дубини версајског парка. Изградња овог дворца настављена је тек тридесет и две године после смрти Луја XIV. Нешто касније подигнут је и Мали Тријанон.

Колико је коштала Француску изградња Версаја?

Разни подаци дају о томе различите процене. Према првој процени пред избијање револуције изградња Версаја коштала је три стотине милиона ливри. Ми рабо је израчунао милијарду и две стотине милиона ливри, али изгледа да је најближа истини процена од девет стотина педесет милиона ливри, односно три десет и осам милијарди но-

вих динара, за грађевинске радове и уређење паркова. Међутим, процена скулптура, фресака, таписерија, резбарија, позлата није уопште могућа. О вредности намештаја, или подацима као што је онај да је само за осветљење краљевских одаја у данима свечаности паљено 100.000 свећа дневно, не може се ни говорити.

Да би се схватило шта је за државну благајну значила изградња Версаја, довољно је навести само неколико података.

Фасада централног дворца, дугачка је 580 метара, има 375 прозора. У том делу дворца смештена је црква дугачка око 40 а широка 28 метара, позориште са три галерије, стотинам апартамана...

Чувена „галерија огледала“ дугачка је 71 метар, широка 10,5 а висока 13 метара. Обложена је са 483 огромна огледала а вредност огледала у то време била је готово равна вредности сребра.

„Галерија битака“ дугачка је око 120 метара, а таваницу балске дворане од преко 300 квадратних метара радио је сликар Франсоа ле Ман пуних шест година.

Површина кровова дворца, са конструкцијом од зриша, износи равно једанаест хектара а парк се простире на десет хектара!

Изградња Версаја испразнила је француске благајне. Али, тај исти Версај данас их пуни огромном количином девиза које остављају туристи из целог света. Они долазе да виде чудо од лепоте у коме је живео један краљ који је веровао да је Сунце.

Д. А.

хумор

— Ко је кинуо?

— Имаш ли гумицу?

— Запамти, Перо! Мајмунима не треба никада веровати!

— Само мали осмех. Не рекламирајте пасту за зубе!

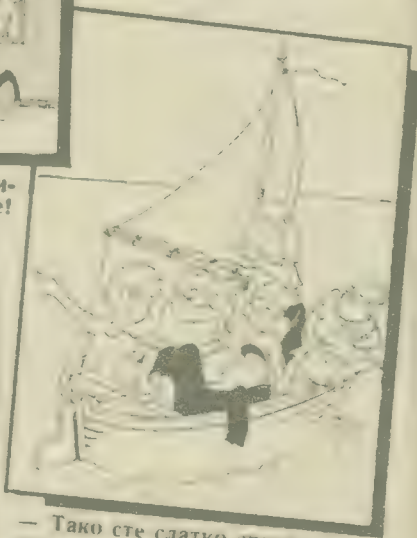
БЕЗ РЕЧИ

— Требало би да угасите пивце пре него што их баците!

БЕЗ РЕЧИ

— Тако сте слатко спавали да нисам имао срца да вас пробудим кад је наишао један брод...

KOLOY'S KOŠARKA

Сензација лета:

ЖВАКАЋА ГУМА KOLOY'S KOŠARKA

- Самолепљиве фотографије јунака наше кошарке у акцији, клупске налепнице.
- Виртуозна игра југословенских репрезентативаца, драматична борба у савезној кошаркашкој лиги.
- Све у албуму KOLOY'S KOŠARKA, на великом формату, у боји, са бројним фотографијама преко целе стране.
- Награда за скупљаче: репрезентативни дрес Крешимира Ћосића — без извлачења.
- Ако кошаркашки албум не можете да набавите у вашем месту, препоручујемо вам да испуните доњу наруџбеницу. Албум ће вам поштар донети кући, а ви ћете му платити 10.00 динара + поштарине и трошкова.

НАРУЏБЕНИЦА

Молим да ми поузећем пошаљете албун KOLOY'S KOŠARKA по цени од 10.00 динара за један комад.

Укупно ми доставите _____ албума по горњој цени, на адресу:

Име и презиме: _____

Поштански број и место: _____

Улица: _____

Потпис: _____

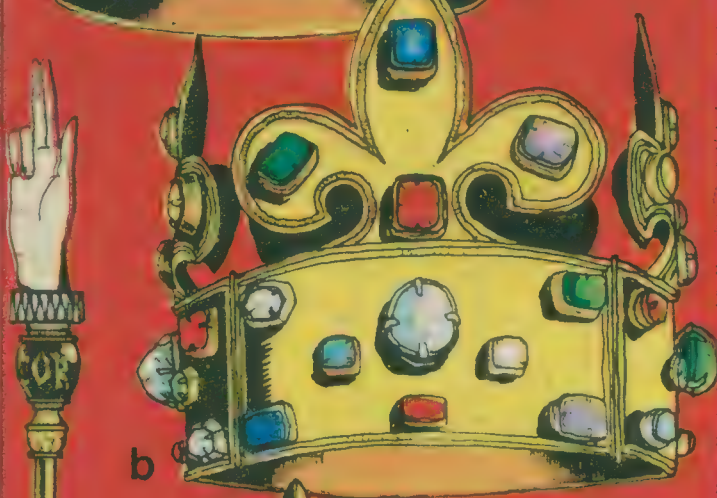
Наруџбеницу пошаљите на адресу:

KOLOY'S KOŠARKA, 61111 Љубљана пп. 8

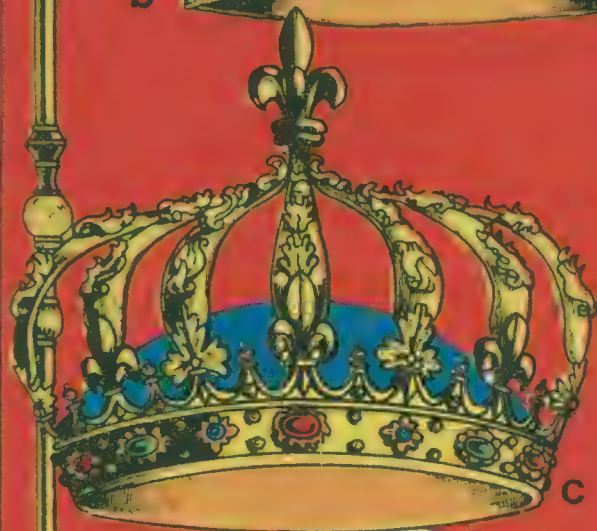

a

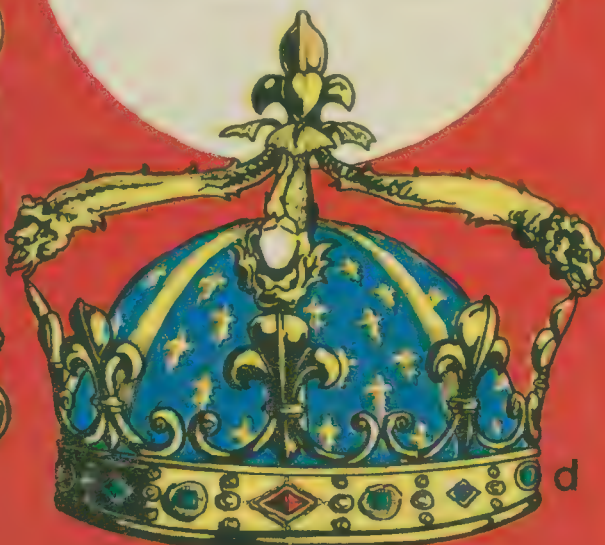
b

c

e

У богатој заоставштини Луја XIV напале су се и ове круне четворице француских владара: а) круна Луја IX (владао 1226 — 70). б) круна Филипа Левог (владао 1285 — 1314), ц) круна Хенрија IV, првог француског владара из бурбонске династије (живео 1553 — 1610), д) круна француских престолонаследника, е) скиптар Филипа Левог.

d

ВЕРСАЈ

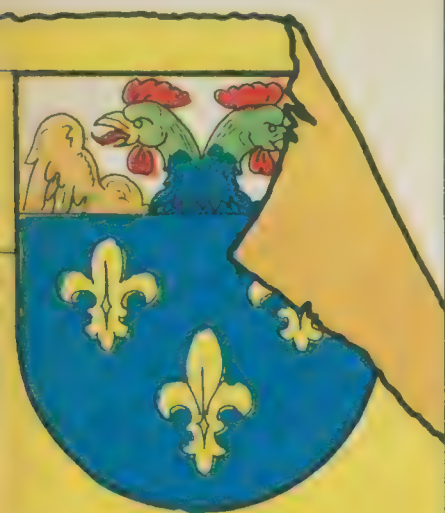

Официр гарде Луја XIV

КАРДИНАЛ МАЗАРЕН — Кад је 1643. године умро Луј XIII, на престолу је требало да га наследи син Луј, касније познат као Луј XIV. Како је престолонаследник имао тада само пет година, Француском је владала његова мајка Ана Аустријанка, али стварну власт је, све до своје смрти 1661. године, имао кардинал Мазарен. Овај политичар ретких способности успео је најпре да се са положаја секретара римских кнежева Колона уздигне до доглавника чувеног француског кардинала Ришељеа иако није био свештеник. После Ришељеове смрти наследио је његов положај а затим ступио у тајни брак са удовицом Луја XIII Аном Аустријанком, мајком Луја XIV.

ПОСЛЕ СВОЈЕ БЕСКОНАЧНО ДУ-
ГЕ ВЛАДАВИНЕ ЛУЈ ХИВ, ПОЗ-
НАТ КАО КРАЉ СУНЦЕ, ОСТА-
ВАО ЈЕ ФРАНЦУСКУ ГОТОВО
ПРЕД БАНКРОТСТВОМ, АЛИ БО-
ГАТИЈУ ЗА ЈЕДАН ВЕРСАЈ! ЧУ-
ВЕНИ АРХИТЕКТИ, ГРАДИТЕЉИ
ОВОГ РАСКОШНОГ ДВОРЦА,
СТВОРИЛИ СУ ОД ВЕРСАЈА ЈЕД-
НО ОД НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ДЕЛА
БАРОКНЕ АРХИТЕКТУРЕ: У ЊЕ-
МУ ЈЕ СВА ВЕЛИЧИНА, СЈАЈ
И РАСИПНИШТВО БУРБОНСКЕ
ФРАНЦУСКЕ. ИЗА ГЛАВНЕ ЗГРА-
ДЕ ДВОРЦА, НА ЧИЈОЈ ФАСАДИ
ДУГАЧКОЈ 580 МЕТРА ИМА 375
ПРОЗОРА, НАЛАЗИ СЕ ВЕЛИКИ,
БРИЖЉИВО УРЕЂЕНИ ПАРК СА
ПОСЕБНИМ ЗДАЊИМА ЗА КРА-
ЉИЦУ, МАРКИЗЕ И КРАЉЕВЕ
ЉУБИМЦЕ, С ВЕШТАЧКИМ ЈЕ-
ЗЕРИМА И 1.400 ВОДОСКОКА,
КИПОВИМА И БИСТАМА. У ЊЕ-
МУ ЈЕ КАСНИЈЕ, У ВРЕМЕ ЛУЈА
ХИВ, САГРАЂЕН ЧИТАВ ЈЕДАН
ЗАСЕЛАК СА ВОДЕНИЦАМА КО-
ЈЕ НИКАД НИСУ РАДИЛЕ ДА БИ
БЕСКРАЈНО РАСИПНА МАРИЈА
АНТОАНЕТА МОГЛА ДА ДОЖИ-
ВИ СЕОСКУ ИДИЛУ!

МАПА ВЕРСАЈСКОГ ПАРКА

Коколада од Антонијана
као краљ Пондје

Луј ХИВ у кру-
ни обичног оријентал-
ног француског кра-
љева и са мајмом
Карла Великог

НИКОЛАС ФУКЕ И ЖАН-БАТИСТ КОЛБЕР — Кардинал Мазарен створио је од Француске моћну апсолутистичку монархију и, сад већ пунолетном, краљу Лују ХИВ оставио двојицу људи који су, сваки на свој начин, непосредно везани за судбину Версаја. Били су то Николас Фуке и Жан-Батист Колбер. Николас Фуке, министар финансија још из времена кардинала Мазарена, искористио је свој положај и новцем из државне благајне саградио себи величанствен дворца Воле Виконт. Идеја да позове краља на један од својих многобројних пријема скупо је коштала Фукеа. Краљу се дворца допао, али је министра Фукеа послао на доживотну робију због тога што је опљачкао државну благајну. После овог досађаја краљ је одлучио да почне изградњу великог краљевског дворца. Новац за овај подухват обезбедио му је нови министар финансија Жан-Батист Колбер, огорчени Фукеов противник.

ХИТ

СТРАНА

ОМЛАДИНА 74.

Петком у Забавнику,
а понедељком
на Радио-Београду I,
у емисији
ВЕЧЕ УЗ РАДИО,
најбољи
певачи,
ансамбли
и хитови!

ПЕСМА НЕДЕЉЕ:

ЛЕГЕНДА

Музика: Предраг Јовичић
Текст: Петар Јанковић
Изводи група САН (Фестивал „Омладина 74“)

Легенда каже, ноћ је била,
са пусте хриди чула се лира.
Девојка дивна, морска вила
на хладној стени седи и
свира.

Чудна светлост наједном
плану,
пред ноге вили нешто паде
и она виде као по дању
разби се звезда на комаде.

И онда вила лиру узео
да свира звезди што је пала.
Низ дивно лице клизе сузе,
ка мору тече река мала.

ПЕСМУ НЕДЕЉЕ: ЛЕГЕНДА
можете чути у понедељак 8.
јула ове године у емисији
ВЕЧЕ УЗ РАДИО која се на-
лази на I програму Радио-
Београда од 20.00 до 22.00
часова!

Млади Сарајлија Фарук Ха-
санбеговић апсолутни је по-
бедник 14. фестивала младих
композитора „Омладина 74“ који је
у другој половини маја одржан у
Суботици. Његова песма „Остани-
те ту“ у извођењу сарајевског пе-
вача Ивице Томовића проглашена

-omladina 74-

Subotica, 16—18. маја 1974

је за најбољу од свих 733 приспела
рада за овај фестивал: припала јој
је и прва награда стручног жирија
и награда публике.

САН

После три године постојања
једна веома добра група
дочекала је својих пет ми-
нута. То је београдски трио САН
који је у првој половини ове го-
дине освојио највише признања.
После великог успеха плоче са
песмом „Анабела“, члан групе
Сања Илић осваја као компози-
тор признање на Опатијском фе-
стивалу. Његовој композицији
„Ти си обала та“ у извођењу
Бисере Велетанлић припало је
треће место. На Београдском
пролећу трио је, пратећи ову пе-
вачицу, заузео друго место. По-
следњи запажен успех је проте-
кли фестивал у Суботици где је
САН освојио другу награду
стручног жирија за композицију
„Легенда“ певача и гитаристе
Предрага Јовичића.

САН није ново име на београд-
ској поп-сцени. Ова, како је зо-
ву, „мала супергрупа“, настала
је још почетком 1971. године.
Оснивач и вођа групе је тален-
товани композитор и оргуљаш
Александар Сања Илић. Саку-
пио је некадашње чланове групе
„Смели“, „Самоникли“, „Веле ви-
шње“ и „Враголани“ и покушао
да направи ансамбл који би
гајио „компромисну музику“: да
свира и модерну рок-музику али
истовремено да буде и забаван и
комерцијалан. Новоосновани
квинтет је започео веома добро
али су прави успеси и афирма-
ција изостали и то највише због
тога што су сви чланови исто-
времено били и редовни студен-
ти. За непуне три године САН је
снимио три плоче и учествовао

на више фестивала. Средином
прошле године оригинална пос-
тава се распала пошто су неки
чланови отишли у ЈНА а неки
прешли у друге групе.

Почетком ове године настала
је нова група са старим именом.
Члановима из старе групе, Сањи
Илићу и Предрагу Јовичићу,
придружио се Александар Сто-
јић кога памтимо из старих бео-
градских група „Договор из
1804“ и „Сломљена срца“. Први
успех је плоча „Анабела“ за ко-
ју многи тврде да је једна од
најбољих композиција наше му-
зике у првој половини 1974. го-
дине. Касније су дошли фести-
вали у Опатији, Београду и Су-
ботици. Све сами успеси!

Треба поменути да је члан
групе Александар Илић један од
најпознатијих младих компози-
тора у Југославији. Његове пес-
ме изводе, између осталих, Би-
сера Велетанлић, „Лутајућа ср-
ца“, Тома Крижманић, Драган
Антић, Лола Новаковић и други.
Трио „Сан“ чине: Алексан-
дар Илић — композитор, аран-
жер, оргуљаш, клавириста, ги-
тариста и певач; Александар
Стојић — композитор, гитариста
бас-гитариста, усна хармоника,
флаутиста и певач; Предраг Јо-
вичић — композитор, певач, ги-
тариста. Свира на разним уда-
раљкама.

У снимањима основној поста-
ви групе помажу пријатељи:
бубњари Грујић Бранислав и Ла-
зар Тошић и бас гитариста Ан-
дра Тодоровић. ПЛОЧЕ ГРУПЕ
САН: „Хелена“ (ПГП 1971); „Не-
ка овај дан буде празник“ (ПГП
1972); „Папирни бродови“ (ПГП
1973); „Анабела“ (СТУДИО В
1974) и „Легенда“ (ПГП 1974).

АДРЕСА ГРУПЕ САН: САН,
ц/о Јовичић, Булевар револуци-
је 223, 11000 Београд.

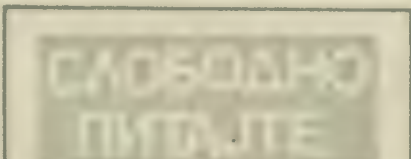
МИ МЛАДИ

У оквиру фестивала у Суботици
одржана су и два поноћна програ-
ма слободних музичких форми под
називом МИ МЛАДИ. На овим кон-
цертима представило се двадесетак
извођача акустичне музике. Осим
већ познатих интерпретатора овог
жанра — Јадранке Стојаковић, Ср-
ђана Марјановића, ансамбла „С вре-
мена на време“, „Сунце“ и „Камен

на камен“ — публици су представ-
љени и многи дебитанти од којих
треба издвојити групе „Милозвучна
радионица“ из Ниша „Заједно“ из
Београда и „Изгрев“ из Скопља, као
и Марка Брецеља из Љубљане, Мар-
јана Секулића из Сиска и веома за-
бавног Јосипа Иванковића из За-
греба.

Из године у годину програми сло-
бодних музичких форми изазивају
све већу пажњу и добијају више
простора што је за похвалу јер та-
ко, по правилу, увек упознамо бар
неколико талентованих аутора и
музичара.

Гледајући ТВ пренос из Суботи-
це примијетио сам да је група
СУНЦЕ наступила без девојке
која је са њима пјевала у Опати-
ји и Београду и која је била
на постеру групе објављеном у
„Политикином забавнику“. Инте-
ресује ме шта је било са њом?
Г. Јовановић,
48000 Госпић

Весна Чипчић није више члан
групе СУНЦЕ. Због студија —
студент је Академије за позори-
ште, филм, радио и телевизију
у Београду — није могла да се
одазове свим обавезама тако да
је непосредно пре фестивала у
Суботици напустила овај састав.

СУДБИНА

МОИРА је најпријатнија новост београдске поп-музике у 1974.
години. Овај квинтет, чије име на грчком значи „судбина“, настао је
пре неколико месеци од некадашњих чланова познатих састава „До-
говор из 1804“, „Смели“ и „Битници“. Свака од тих група била је по-
зната по нечему. „Договор из 1804“ истицао се сопственим компози-
цијама, интересантним аранжманима и вишегласним певањем. „Бит-
ници“ су били познати као атрактивна рок група, док су „Смели“ ви-
ше година важили за комерцијалан и веома професионалан састав.
МОИРА је све те особине сјединила. Музика ове групе одмах је на-
ишла на леп пријем код публике.

МОИРУ чине Драган Великић, оргуље и клавир; Сава Јојић, ги-
тара и певач; Дејан Васиљевић, певач, конго бубњеви и блок флаута;
Боба Орлић, бас гитара и певач и Мирослав Карловић, ударалке и
флаута.

Када је први пут то нашао Сајмон ником није казао. Сакрио га је на дну цела свог тамносивог комбинезона и вратио се деци која су се играла у песку. Увече га је, да мама не примети, стрпао под јастук. Џејн га је пољубила пред спавање и за собом затворила врата. Тек тада га је извукао испод јастука и, наслоњен на лакат, почео да га разгледа.

Било је то нешто њему сасвим непознато: меко, савитљиво под прстима, а ипак се није ломило. И било је дивне, за Сајмона потпуно нове боје. И мирис је био чудан... Сајмон га је помиришао једном, па још једном. Трудно се да погоди шта би то могло бити, да ли је то икад раније видео. Али, кад неко има пет година не разликује дуго ноћу јер сан брзо дође.

Забрањено за децу!

Сутрадан је то потамнело и могло се растрљати на длану. Сајмону је због тога било криво и пошао је да нађе друго. Најпре се мало поиграо на песку а затим је претрчао деције игралиште и спустио се низ беле степенице на доњу бетонску зараван. За децу је та зараван била забрањена територија.

Сунце је пекло. Сајмон је стајао на троугластој заравни ограђеној зидом са две стране. Трећа страна спуштала се окомито и дубоко доле. Осврнувши се да би се уверио да га нико не гледа, кренуо је према углу где су се зидови сасгајали. Међутим, зидови нису били потпуно спојени и Сајмон се провукао кроз узан отвор између њих.

— Шта то имаш, Сајмоне? — запита Џејн кад је малишан, још задихан и прашњав, упао у кућу да се мало поткрепи.

— Ништа нарочито, мамице — одговорио је. Али, све на њему одавало је да не говори истину и Џејн се насмеја. Држећи руку на леђима, он се постранце примицао својој соби трудећи се да јој измакне.

— Дођи овамо и покажи ми. Оклевајући пружио је руку и отворио песницу.

Џејн се следила. Најзад, трудећи се, да он не примети како јој глас дрхти, запита га:

— Где си то нашао?

Мама ће се љутити ако јој буде признао да се спуштао на доњу зараван, тако близу провалије.

— Па, тамо... — и он неодређено показа руком.

— Тати ћеш показати место где си то нашао.

— Не љути се, мамице, молим те — и Сајмон се заплака.

— Не љутим се, мили — загрли га она дрхтећи. — Заборавимо на то. — Сузе су јој капале по његовој плавој коси. — А сад иди и опери руке.

Окренута прозору посматрала је свој длан и на њему оно што је узела од Сајмона. Зажелела је да га одмах баца у олуз за смеће па да тамо под гомилом кутија од конзерви иструли и претвори се у прах. Али, бацити значило је сак-

рити. А сакрити би било исто што и потписати себи смртну пресуду. Џејн је знала како су власти у таквим случајевима неумољиве. Једва је чекала да се Роберт врати.

Њејова тајна

Њихов стан био је високо, на тридесет другом спрату. Дубоко испод њих протезао се пут што је водио од Северне Шкотске до обале Средоземља, пресецајући Енглеску, преишћујући Ламанш, делећи надвоје Француску да би се тамо спојио са сличним путевима који су долазили из Скандинавије и Шпаније.

Читава околина била је заслепљујућа, посматрана чак и кроз тамне наочаре које су овде биле за све обавезне. Доклегод је поглед допирао светлост се одбијала од блиставих стаклених зидова стамбених блокова, фабрика и надлештава.

— Шта ћеш да радиш с тим, мамице? — задрхтала је од синовљевог гласа јер није приметила кад се вратио у собу.

— Ставићемо то овде док се тата не врати с посла. — Сад је требало говорити што равнодушније

— запита док јој је кроз главу пролазило: можда их је оставио у лифту, на песку за играње, у базену.

— Бацио сам их. У одвод за смеће. Нису више били леви. Први је поцрнео и омекшао, други је сасвим пожуто и осушио се. Шта је то, мама?

— Не знам. Сајмоне. Можда ће ти тата рећи — журно је одговорила. Само да малишан не осети шта се у њој збива. — Иди сад, мало се истрчи, а можеш и да пливаш у базену. Само пази да се пре кише вратиш кући.

Неразумљива реч

За време жарких летњих дана Министарство за време свакодневно је од шест до осам часова пуштало кишу. Да би се ваздух мало освежио а бетон опрао.

Сајмон је већ одлазио машући својим малим убрусом. Волео је да плива и осећао се сигуран чак и у базену за одрасле.

Џејн је гледала за њим. Ако стварно Сајмон ником ништа није казао, можда ће избећи да се властима умешају. Сетила се недавног Сајмоновог разговора с оцем.

Роберт је тад окренуо главу. Било му је тешко да сину каже неистину, да не зна откуда је потекла реч „цветати“. Касније се пожалио Џејн: „Да је бар питао нешто простите. На пример, шта је „секс“. Обоје су се насмејали.

Роберт се вратио уморан и љут. Џејн је изручила тамномрки прахак у посуду с водом и жуто пиво се запенило. Роберт га је испијао са уживањем бришући ознојено лице. Џејн је знала да одлагање и околишење ничем не воде. Узела је оно с полице и пружиља Роберту.

— То је Сајмон нашао.

Роберт се укочио.

— Не, само не Сајмон — мукло је прошапутао. — Где и како?

— Не знам. Нисам сувише настојала да ми каже. Бојала сам се да га не уплашим. Шта ћемо да радио, Роберте?

— Ко то да зна?

— У сваком случају он тврди да никоме није показивао.

— То је добро. Ризиковаћемо онда. Правићемо се као да се ништа није догодило.

Чекам ње!

Сви су отишли. У базену су остали само Сајмон и Семи Пробик. Тркали су се у пливању.

— Ти си, можда, бржи од мене

ЏЕЈНИНО СРЦЕ СТЕГЛО СЕ ОД СТРАХА КАД ЈЕ ВИДЕЛА ШТА ЊЕН МАЛИ СИН ДРЖИ У РУЦИ

као да је у питању комадић најобичнијег метала или шареног стакла.

Џејн је извадила једну посуду, напунила је водом и растворила у њој велику кашику белог праха. Док је Сајмон пио то што су називали млеком, Џејн га као узгред упита:

— Јеси ли то још коме показао?

— Не, то је тајна, моја тајна. Већ сам три нашао.

Џејнино срце стегло се од новог налета страха: три!

— А шта си урадио с осталима?

— Тата, шта је то „цветати“? — То је кад се из нечег нелепог и обичног развије нешто пријатно и допадљиво.

— Мени је та реч неразумљива, тата — није одустајао Сајмон. — Како је постала?

Сајмон је увек питао како је постала ова или она реч, нарочито отако му је Роберт објаснио да су облакодери, изграђени пре неколико стотина година, добили то име јер су некада људи веровали да те високе грађевине стварно додирују и парају, деру облаке.

— увређено је говорио Семи излазећи из воде неколико секунди после Сајмона. — Али, да се кладимо и он показа руком према забрањеној територији.

— Био сам ја тамо већ неколико пута — одговори Сајмон увређено. — Ти? Сам?

— Ја. И то хиљаду пута. И нашао сам тамо нешто што ти ни у сну ниси видео. Нешто тајанствено...

— А шта то?

— Нећу да ти кажем. — Онда лажеш. Све си ти то измислио. Ниси тамо био.

СТРВО

— Био сам. Био.
— Онда поћи сад још једанпут. Сајмон се устезао.
— Шта је, бојиш се? — изазивао је Семи.

Власџи су неумољиве

Не знам какав је то грех. Нарочито кад је у питању дечак мали као што је Сајмон? — гласно је размишљала Џејн.

— То може да доведе до буђења сећања потиснутих у подсвест. Људи ће се сетити онога што су их тако дуго учили да забораве. Из тога ће се родити незадовољство — рече Роберт.

— Али, чак ни ја више не могу да се сетим да ли сам то икад раније видела. Како би могло да се сети дете?

— Драга моја Џејн, ти ипак погађаш шта је то, зар не?

— Мислим... да.
— Видиш, а Сајмон и не наслуђује шта би то могло да буде. У томе и јесте ствар: подижу се поколења која појма немају о ономе шта је било раније. Пре овога — и он показа руком густо збијене стаклене зграде подигнуте на бетонским основама. — Ни по коју цену такве ствари се не смеју размножавати. И економски је то потпуно незамисливо. Када би људи то видели могли би да се побуне, да постану непослушни.

— Преувеличаваш опасност.
— Слушај, Џејн. Ти знаш шта су у стању да виде људи дуго лишени воде. Привлачу их се водоскоци, извори, базени. Замисли како би се понашали становници Британије ка да би се у њихово сећање вратило оно без чега смо већ научили да живимо а што је нашим прецима било веома важно. Ето, због тога су власти неумољиве и... — његов глас задрхта.

— Али, то само ми знамо, зар не, Роберте?

— Свакако. Али место где је Сајмон то нашао треба одмах уништити. Питаћу Сајмона где је, па ћу то сам учинити, не говорећи никоме ништа.

— Удесићемо већ некако...
— Не заборави само, Џејн, ако је Сајмон о томе било коме нешто казао, очекуј незване госте.

Гломазна, угојена фигура у црним панталонама појавила се на горњој заравни крај самих степеница. Била је то мисис Пробик.

— Шта радиш тамо доле, мајмуне? — викнула је.

Семи јој се одазва плачним гласом:

— Он је крив. Он ме је наговорио.

У углу, између несастављених зидова, појави се Сајмон. То је било довољно да се мисис Пробик разјари. Завидела је Сајмоновим родитељима. Роберт је имао бољи интелектуалнијни посао од њеног мужа. То му је обезбеђивало више слободних дана и стан на нижем спрату.

— Да знаш тужићу те мајци! — викала је док се Сајмон пењао на горњи плато стежући нешто у рукама.

— Шта си то тамо нашао? — упита и у истом тренутку схвати све.
— Семи, бежи од њега — викала је ужаснута. — Не приближавај се том ужасном детету. То треба одмах неком пријавити...

Роберту је увек било нелагодно кад би његов син приметио да он није у стању да му одговори на какво питање.

— Тата, ово тако чудно мирише — говорио је Сајмон. — Ина нешто ме подсећа. Само не могу да се сетим на шта. Пријатно је и...

— Видиш ли? — прошапта Роберт жени.

— Сајмоне, покушај да то заборавиш и више никад да ниси ишао тамо, да га ниси додирнуо. А ако га ипак нађеш одмах нам кажи. — Роберт је говорио мирно трудећи се да не нагласи ниједну реч.

— Добро, тата, — послушно и с пуно поверења у оца одговори Сајмон. — А мисис Пробик се наљутила кад је то видела...

— Само не мисис Пробик! — и ужаснута Џејн дограби мужа за руку.

— Показао си јој?! — и Сајмон по очевом гласу осети да се догодило нешто непоправљиво. Доња му усна задрхта и он јецајући исприча шта се догодило.

— Нисам чак стигао ни Семију да покажем — грцао је.

Црни хеликоптер

По крововима и терасама задовољава киша.

— Иди на спавање, сине — благо проговори Роберт.

Кад је малишан отишао у своју собу, Роберт приђе жени.

— Знаш шта Џејн. Морамо одмах да пријавимо. Не вреди одлагати. Само ће бити горе.

— Зар ми... зар се не можемо правити као да се ништа није догодило. Рећи ћемо да нас је она опањкала. Да нам је увек завидела.

— Не, власти знају да се овде ради о нечем озбиљнијем но што је завист. Уосталом, она је сигурно већ отрчала да то пријави бојећи се да и она не буде умешана. Она зна шта би се с њом тада догодило.

— Шта ће онда бити? — Џејнин глас се једва чуо од кише. — Одвешће га?

Роберт се замисли:

— Јасно је да му неће дозволити да остане овде. Неће му дозволити да се меша с другом децом. Можда ће га за извесно време упутити на лечење... Они то тако зову. И то би још било великодушно. Могу га и прогнати.

— Онда ћемо и ми поћи с њим, по сваку цену.

Кроз завесу од кише угледали су црни хеликоптер. Лебдео је мало у ваздуху, а онда се спустио на бетонску зараван испред његовог блока. Из њега су изишле четири особе. Поред њих се јасно разазнала крупна фигура мисис Пробик. Повела их је показујући им пут.

Џејн и Роберт уђоше у Сајмонову собу. Он их је уплашено гледао испод покривача навученог до очију. Џејн га пољуби.

— Тата, шта је то мајмун? — запита видећи да се они смеше.

— Сутра ћу ти казати, сине — прошапта Роберт нагињући се да га пољуби. Изашли су тихо из собе затворивши за собом врата.

Звонце се реско огласило.

— Не вреди да изврдавамо, Џејн. Стави то на сто. Можда ће се ипак сажалити — рече Роберт пошавши да отвори.

Џејн узе са полице и државним рукама положи на сто стручак зелене траве.

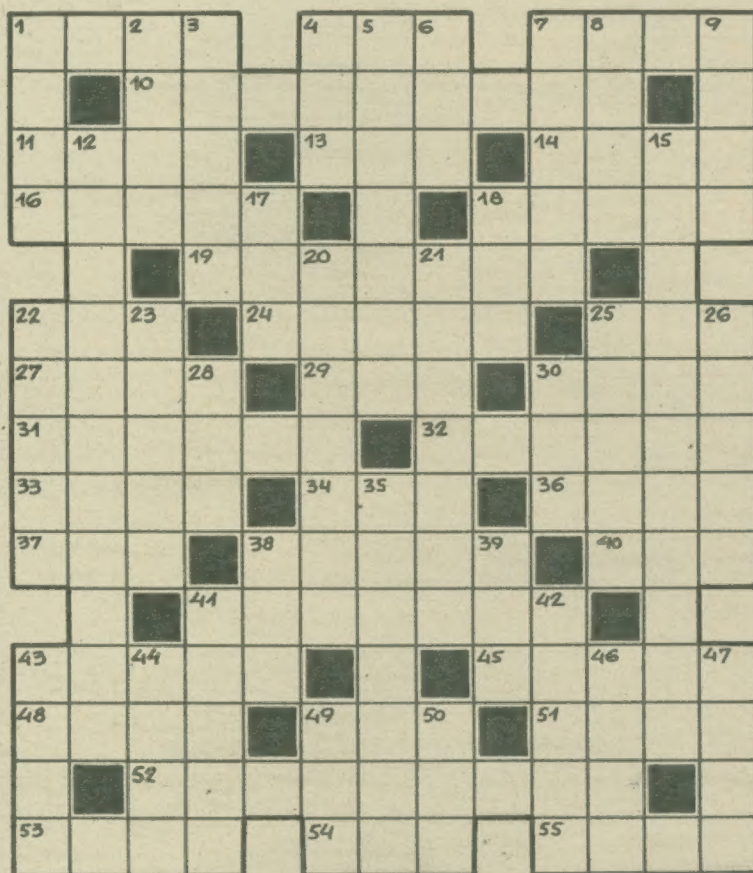
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) судска парница, 4) није тежак, 7) река у Италији, 10) овлашћење, пуномоћ, 11) човек који оре, 13) град у Хрватској, 14) река у Италији, утиче у Лигуријско море, 16) нађено стање ствари, 18) жаока, 19) словеначки славист, помагач Вука Караџића (Јернеј-Бартол), 22) скраћеница за: тринотролуол, 24) хемијски елемент, 25) направа за резање, сечиво, 27) бивши фудбалер „Динамо“ (Краснодар), 29) шаховски израз, 30) бивша рекордерка у скоку увис (Олга Пулић), 31) средство за писање, 32) справа, 33) главни град Перуа, 34) чај, 36) сточна храна, 37) новозеландско дрво за бродоградњу, 38) наш композитор (Нардели), 40) познати певач и глумац (Мартин), 41) слепоподневна седељка уз чај, 43) провера знања, 45) раскид уговорног односа, 48) пласт сена, 49) нахрањен, 51) становници једне острвске државе у Европи, 52) једно српско народно коло, 53) узвишена тачка на земљишту, 54) оквир, 55) главни град Гане.

УСПРАВНО:

1) место на полуострву Пељешцу, 2) врста драгог камена, 3) један оброк, 4) северни јелен, 5) један континент, 6) домаћа животиња, 7) салата од млевене паприке, 8) мадридски фудбалски клуб, 9) један родитељ, 12) разноврсност, 15) особа која рано устаје, ранилац, 17) врста житарице, оvas, 18) жеравица, 20) ара, 21) припадник једног народа из СССР, 22) део тролејбуса, 23) спори, 25) гужва, збрка, 26) плочица која замењује новац у картању, 28) холивудска филмска глумица (Гарднер), 30) плин, 35) највеће полуострво на свету, 38) један од завршетака шаховске партије, 39) орган чула вида, 41) дечја играчка, зврк, 42) област у Грчкој, 43) име енглеског физичара Њутна, 44) време кад се пости, 46) огранак који се одваја у другом правцу од главног, 47) годишње доба, 49) млечни производ, 50) скраћеница мариборске фабрике аутомобила.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Пратер, 7) узорак, 13) латица, 14) лавина, 15) жама, 16) боа, 18) Ален, т. к. 19) торзо, 21) Ис, 23) читанка, 24) ат, 25) нила, 27) адно, 28) ТВА, 29) анода, 31) А(угуст) Ц(есареј), 32) уран, 33) вода, 35) Етна, 37) атар, 39) ТУ, 41) писар, 44) нин, 45) ФЕЕСТ, 47) тема, 48) ер, 49) Тоскана, 51) ас, н. р. 53) стора, п. ж. 55) Итас, 58) акт, 59) симс, 61) Јогурт, 63) Апарат, 65) аверси, 66) новела.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Милош Лазаревић.
Главни и одговорни уредник „Политичког забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 132,00 дина, полугодишња 66,00 дина, тримесечна 33,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 264,00 дина, полугодишња 132,00 дина, тримесечна 66,00 дина. Уплате на текући рачун 66001-401-822. Годишња претплата у иностранству: DM 46 — S 16 — FI 73 — Sfr 53 — Zgr 73. Девизна уплате за иностранство преко Београдске Банке — Београд на рачун 66011-428-292-31000-000-0054. Поштенски факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711.
На основу нишлеша Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-29 73-82 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

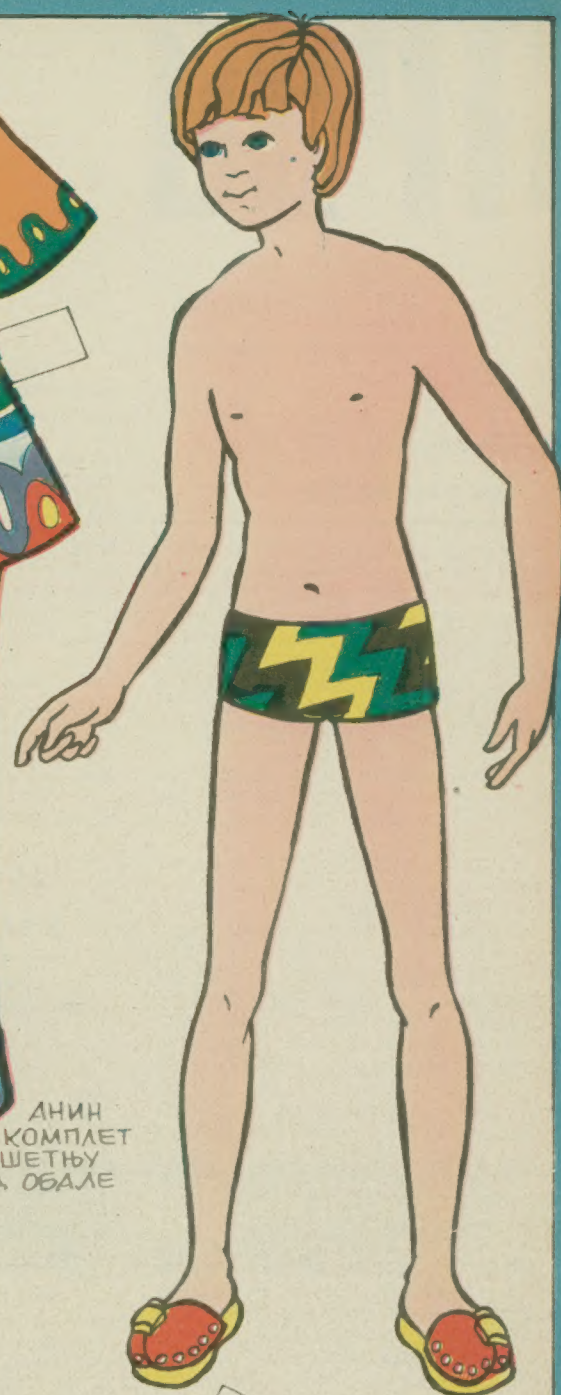
АНА И ГОРАН НА ПЛАЖИ

АНИНА МАИЦА И
ШОРЏ ЗА ОДЛАЗАК
НА КУПАЊЕ

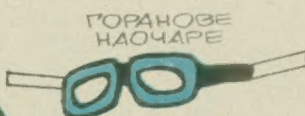
АНИН
КОМПЛЕТ
ЗА ШЕЋЊУ
ПОРЕД ОБАЛЕ

АНИНА
МАРАМА ЗА
КОСУ

ГОРАНОВА МАИЦА
И ШОРЏ ЗА ОДЛАЗАК
НА КУПАЊЕ

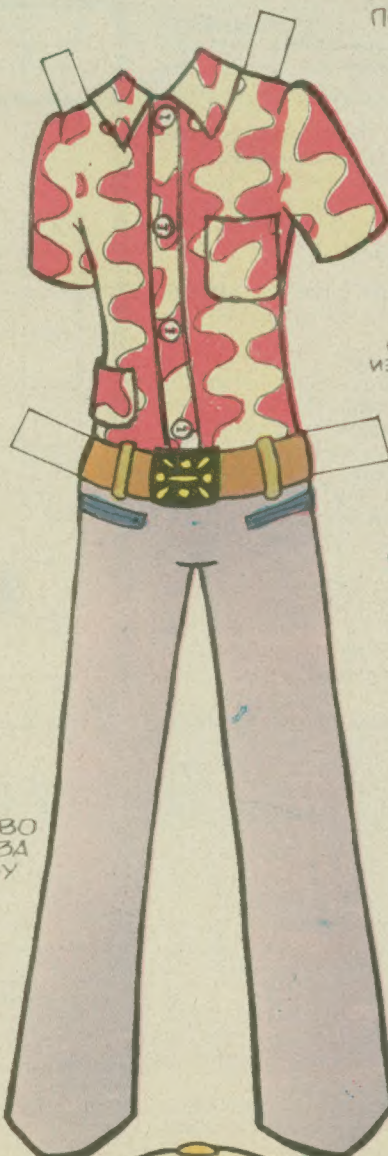

ГОРАНОВЕ
НАОЧАРЕ

ПРОСЕЦИ ПО
ЦРТИЦАМА

АНИНА
НАРУКВИЦА

СТАВИ
ИЗА ЛИЦА

АНИН
МАНТИЛ ЗА
КУПАЊЕ

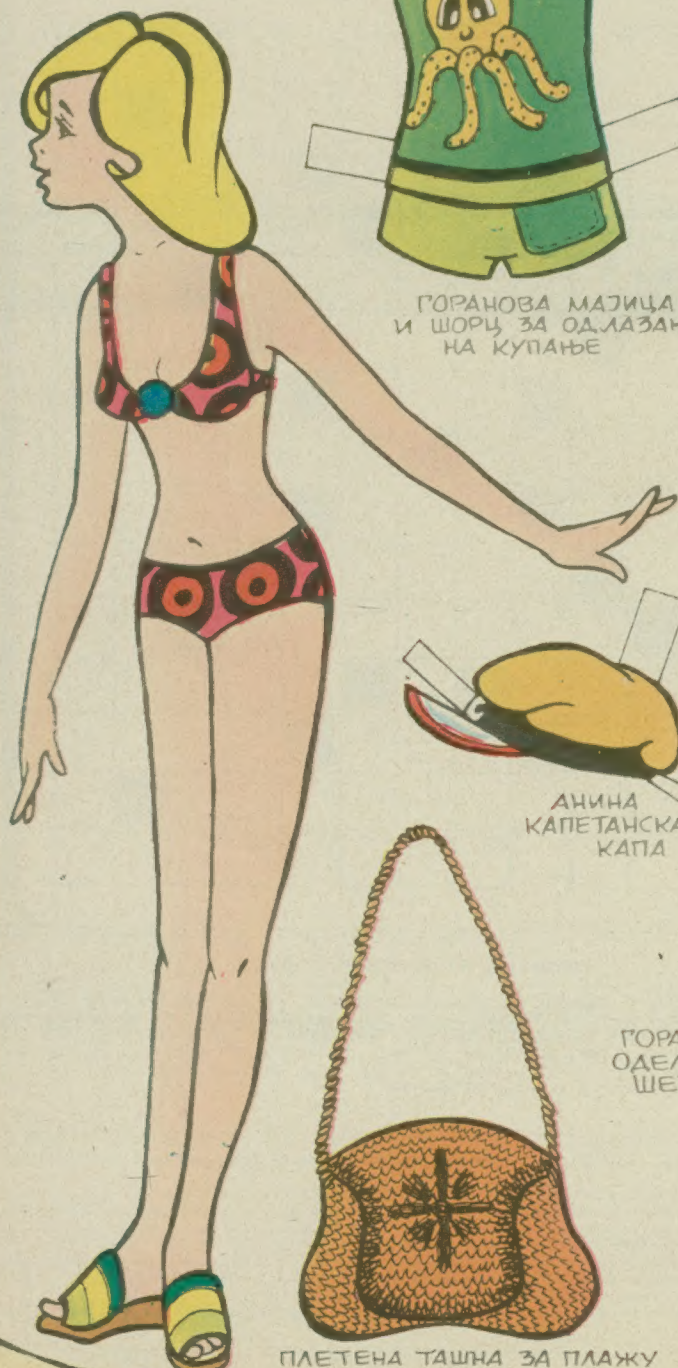
ГОРАНОВА
КАПЕТАНСКА
КАПА

АНИНА
КАПЕТАНСКА
КАПА

ПЛЕТЕНА ТАШНА ЗА ПЛАЖУ

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Зраци Забавнице,

НЕВИДЉИВА СВЕТЛОСТ

Молим те да у Малој пошти напишеш какви су инфрацрвени и ултравиолетни зраци.

Горан Крстевски,
Скопље

И инфрацрвени и ултравиолетни, или ултраљубичасти, зраци су саставни део сунчевог светлости. Обе врсте ових зрака невидљиве су за људско око. Све чешће се користе у медицини, где се добијају вештачким путем, и због лековитог дејства, примењују се за лечење неких обољења. Инфрацрвени зраци имају велику топлотну моћ. Сем у лекаству ова врста зрака

користи се и у пољопривреди за тамањење инсеката, у индустрији за сушење и печење премаза на машинама и возилима и сл. Ултраљубичасти зраци су веома важни за образовање пигмента у кожи човека и стварање витамина Д. Могућности ових зрака још нису потпуно испитане и примењене. На жалост, човек је извесне особине инфрацрвених зрака примењивао за убијање људи. Тако су у вијетнамском рату примењене пу-

шке којима се, захваљујући инфрацрвеним зрацима, може непрешивно гађати и у најгушћем мраку.

СЕДАМНАЕСТОГО- ДИШЊИ КАПЕТАН

Читала сам књигу „Тимур и његова чета“ Аркадија Гајдара па бих жељела да сазнам нешто више о овом писцу.

Гордана Витковић,
Сарајево

Од 1940. године, кад је први пут објављен чувени роман за децу „Тимур и његова чета“ па до данас, многи нараштаји дечака и девојчица дивили су се Тимуру и желели да живе као и овај храбри дечак. Многи од њих можда никад нису сазнали да је то последње дело писца Аркадија Петровића Гајдара, који је, и сам готово дечак, већ у седамнаестој години био командант пука у Црвеној армији!

Аркадије Гајдар, чије је право презиме било Голиков, рођен је у учитељској породици 1904. године. Као четрнаестогодишњи дечак ступио је у редове Црвене армије. Био је и учесник грађанског рата. Године 1919. завршио је у Кијеву курс за војног старешину. Две године касније постао је командант пука. Можда се већ тада у Гајдару родила замисао о роману „Тимур и његова чета“. Због последица контузије 1924. године напушта војску и све се више посвећује писању. Следеће 1925. године, об-

јављује своје прве књижевне радове. За следећих петнаест година Гајдар пише и издаје књиге приповедака и романа већином за децу: Чук и Гек, Војна тајна, Школе, Далеке земље и др. Његово последње и најпознатије дело, роман „Тимур и његова чета“, штампано је годину дана пре Гајдарове смрти.

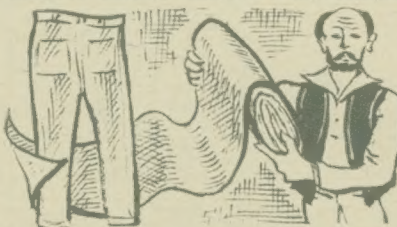
Революционар и дописник „Комсомолске правде“ са југозападнoг фронта, Гајдар је погинуо у октобру 1941. године у борби са фашистима у 37. години, у време кад је књижевности могао да да највише. Посмртни остаци Аркадија Петровића Гајдара пренесени су у Кањев и сахрањени у градском парку на обали Дњепра.

КАКО СУ НАСТАЛЕ ФАРМЕРКЕ?

Занима ме кад су се и гдје први пут појавиле панталоне „фармерке“.

Мирсада Османовић,
Босански Брод

Године 1849. Левис Штраус, син њујоршког кројача, искрцао се у Калифорнији с намером да опроба срећу као истраживач злата. Да би платио карту, својим сапутницима

је продавао комаде платна које је понео са собом уместо новца. Кад се искрцао у Сан Франциску, остала му је само једна труба платна за коју се надао да ће је продати копачима којима су били потребни шатори. Међутим, како је у Калифорнији увек топло, људи нису били потребни шатори већ јаке, дуготрајне панталоне. Штра-

ус је одмах искористио ту прилику. Како је поницао у породици кројача, овај занат му није био непознат. Од преосталог платна почео је да шије панталоне које је продавао одмах на улици. Тако су настале познате и данас омиљене фармерке „Левис Штраус“. За кратко време фармерке су postale панталоне типичног човека са Дивљег запада: каубоја, пионира, копача злата, пустилова.

Чим је видео како му нови посао иде добро и доноси солидне количине новца, Левис је написао родитељима да му пошаљу што више трубог, чврстог шаторског платна. После извесног времена отворио је и фирму „Левис панталоне“ чији се облик задржао и до данас.

ФАНТОМ ЈЕ — ФАНТОМ

У стрипу о Фантому „Барски пацови“ писало је: „Ко види Фан-

томово лице, умреће страшног смрти“. Шта се крије испод Фантомове маске?

Гордана Бурђић,
Зрењанин

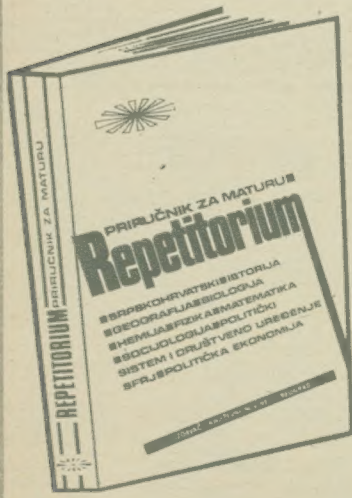
И сами сте учили да је Фантом непобедив и неухватљив. Верујте, ни ми нисмо успели да му скинемо маску и видимо шта се крије испод ње. Вероватно се испод тајанствене Фантомове маске крије — сам Фантом!

ЗАБАВНИЦИ ОД ПРВОГ БРОЈА

Нудим на продају укоричене Забавнице од првог послератног броја па до данас. Први број носи датум 5. I 1952. године. Заинтересовани могу да се јаве на адресу: а.рдновг

Предраг Поповић,
Ул. Миливоја Манића 32,
18300 Пирот

УЧЕНИЦИ - СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, социологије, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда.

Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

Репетиторијум можете добити поужећем, по цени од 60.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџеницом на НЧП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, пошт. факс 23.

$$\log x = \cos 60^\circ \\ \Rightarrow x = \sqrt{10}$$

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ

Лако и брзо можете и сами научити из књига „ИЗРАБЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“. Нудимо вам четири књиге које садрже целовиту израду свих задатака из математике за гимназије, техничке и остале средње школе (I књига — Алгебра за I разред, II књига — Алгебра за II разред, III књига — Тригонометрија и алгебра за III разред и IV књига — Аналитичка геометрија, низови, диференцијални и интегрални рачун и стереометрија за IV разред). Наручите дописницом или писмом са назнаком које књиге желите на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п.п. 64. Књиге ћете одмах добити и платити поштару кад вам донесе (поузећем). Цена сваке књиге је 60 динара. Ко наручи све четири књиге заједно, платиће свега 190 динара!

